

Mea Aho, Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjälä

VOIMAA JA VERTAISTUKEA VANHEMMUUTEEN

Leiri yhden vanhemman perheille

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Syyskuu 2019**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Syyskuu 2019	Tekijät Mea Aho, Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjalä
Koulutus Sosiaalialan koulutus		
Työn nimi VOIMAA JA VERTAISTUKEA VANHEMMUUTEEN. Leiri yhden vanhemman perheille.		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski		Sivumäärä 48 + 8
Työelämäohjaaja Elisa Männistö, Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry		
<p>Toiminnallisen opinnäytetyömme tarkoitus oli suunnitella ja toteuttaa täysin maksuton leiri yhden vanhemman perheille. Leiri toteutettiin yhteistyössä Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry:n sekä kahden Lapin ammattikorkeakoulun (AMK) sosionomiopiskelijan kanssa. Opinnäytetyön tavoitteina oli vanhempien voimaantuminen, vertaistuen löytäminen sekä vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukeminen.</p> <p>Idea opinnäytetyön tekemiseen Pelastakaa Lapset -järjestön kanssa syntyi aikaisemman yhteistyöprojektin myötä sekä kiinnostuksestamme tukea paikallisia vähävaraisia perheitä. Yhteistyöjärjestömme toi meidät yhteen Lapin AMK:n opiskelijoiden kanssa, jotka olivat jo aloittaneet perheleirin suunnittelun.</p> <p>Leiri järjestettiin Alavieskan Lumikurussa 14.-16.06.2019. Leirille osallistui yhteensä viisi yhden huoltajan perhettä. Leirin teemana oli luonto ja elämykset. Leiriviikonloppu piti sisällään muun muassa metsäretken, toiminnallisia rasteja luonnossa sekä keskustelutuokioita vanhempien kanssa.</p> <p>Arvioimme leirin onnistumista ja tavoitteiden toteutumista havainnoimalla ja keräämällä sekä suullista että kirjallista palautetta leiriläisiltä sekä yhteistyökumppaneilta. Palautteen ja havainnoinnin perusteella saavutimme hyvin leirille asettamamme tavoitteet. Vanhemmat kertoivat saaneensa leiriltä työkaluja arkeen ja yhdessä tekemiseen. Vertaistuen löytäminen koettiin myös tärkeäksi.</p>		
Asiasanat		
perheleiri, vertaistuki, voimaantuminen, vuorovaikutus, yhden vanhemman perheet		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date September 2019	Author Mea Aho, Anna Rumbin-Siermala and Emilia Syrjälä
Degree programme Degree programme of Social Services		
Name of thesis EMPOWERMENT AND PEER SUPPORT FOR PARENTHOOD. A camp for single parent families.		
Instructor Leena Raudaskoski	Pages 48 + 8	
Supervisor Elisa Männistö, Save the Children Ylivieska		
<p>The objective of our practice-based thesis was to plan and implement a camp for single-parent families in co-operation with the local unit of Save the Children organization in Ylivieska and two students from the Lapland University of Applied Sciences. The camp was ought to be free of charge for the participants. The aim of the thesis was to support the resources of the parents and to provide them with a chance to empower, find peer support and also to support the interaction between parents and children</p> <p>The idea for the thesis arose from our earlier co-operation with the organization as well as from our personal interest in the possibility to support local families with low income. The organization brought us together with the students of Lapland University of Applied Sciences, who had already started to plan out the camp.</p> <p>The camp took place at Lumikuru camping center in Alavieska, from 14th til 16th June 2019. Altogether five single-parent families took part in the camp. The program of the camp included for example games, a forest outing and other activities in the nature.</p> <p>We evaluated the success of the camp and the achieving of the goals by observing and collecting both oral and written feedback from the participants and our partners. According to the feedback and observation, we achieved well the aim of our thesis. The parents mentioned they found tools for their everyday life and ideas for activities. The parents also felt that peer support was a very important part of the camp.</p>		

Key words

Empowerment, family camp, interaction, peer support, single-parent families

Minä näen kaiken sen vaivan, minkä kotona perheesi eteen teet. Sen näkymättömän työn, josta kukaan ei kiitä. Leivänmurut, jotka pyyhkäiset pöydältä ja pyykit, jotka laitat koneeseen, vaikka pitäisi jo mennä.

Näen jokaisen kengän, jonka laitat paikoilleen, jokaisen likaisen lautasen, jonka keräät muiden jäljiltä. Kuulen jokaisen nielaistun sanan, joka olisi tehnyt mieli huutaa. Näen jokaisen kerran, kun luovut omista suunnitelmistasi muiden vuoksi.

Näen sen myös sen hiljaisen hetken ennen nukkumaanmenoa, kun avaat lastenhuoneen oven ja kuuntelet tasaista hengitystä. Ja sen menettämisen pelon, joka silloin tällöin yllättää, kun kello on jo paljon, eikä ovi ole käynyt, sen näen myös.

Näen jokaisen kyyneleen, jokaisen hymyn ja jokaisen hyväksyvän katseen. Näen jokaisen kattilallisen ruokaa, jokaisen maksetun laskun ja jokaisen läsnäolon hetken.

Kysymys kuuluu, näetkö sinä saman?

Jos näkisit kaiken, minkä minä näen, luulen, että pitäisit itsestäsi todella paljon. Jos lasisit epäonnistumisien sijasta onnistumisia, huomaisit, että olet enemmän kuin riittävä.

Mitä jos armahtaisit itseäsi? (Kivisalo 2018.)

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
ESIPUHE
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	3
3 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖJÄRJESTÖ	5
3.1 Pelastakaa Lapset ry	5
3.2 Kotimaantyö	6
3.3 Ulkomaantyö.....	7
3.4 Ylivieskan paikallisyhdistys	8
4 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	9
4.1 Yhden vanhemman perhe.....	9
4.2 Vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä	10
4.3 Vertaistuki ja vertaisuus.....	12
4.4 Voimaantuminen	13
4.5 Reflektiivinen työote ja dialogisuus	14
5 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	16
5.1 Aloitusvaihe	16
5.2 Suunnitteluvaihe.....	17
5.3 Käytännön toteutus	17
5.4 Valmis tuotos	20
6 LEIRIN TOTEUTUS	22
6.1 Leirin aloitus.....	23
6.2 Toinen leiripäivä.....	23
6.3 Hymyillen kotimatalle	26
7 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	29
7.1 Tavoitteiden toteutuminen	30
7.2 Ammatillinen kasvu	32
7.2.1 Tiimityötaitojen kehittyminen	32
7.2.2 Kohti parempia ohjaustaitoja	33
7.3 Kriittiset pisteet	34
7.4 Palautteet leiriläisiltä	37
7.5 Palautteet yhteistyökumppaneilta	40
7.6 Palautteet opinnäyteryhmien kesken	41
8 POHDINTA	42
LÄHTEET	45
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Prosessin kuvaus	21

KUVAT

KUVA 1. Leiripaikkana toiminut Lumikurun hiihtomaja	22
KUVA 2. Perhekuvauksessa koettiin ihania hetkiä	24
KUVA 3. Hälytysjärjestelmän rakentelua eläinaitaukseen.	25
KUVA 4. Sup-lautailua Petäjälammella	26
KUVA 5. Samaa jengiä	27
KUVA 6. Värivarjon alla	27
KUVA 7. Vertaispalautesydämet	28

1 JOHDANTO

Leiritoiminta tarjoaa elämän peruselementtejä; ihmisiä ympärille, toimintaa, ruokaa ja mahdollisesti myös lepoa. Leiri on elämistä ryhmässä. (Ketola 2002, 48.) Perheleireillä ympärivuorokautinen yhdessäolo luo ohjaajille ja leiriläisille mahdollisuuden kohdata toisensa aivan uudella tavalla ja muodostaa juuri tälle yhteisölle sopivat yhteiset toimintatavat. Leiristä muodostuu aina oma pieni yhteisönsä. Perheleiri tarjoaa loistavan mahdollisuuden keskinäisen vuorovaikutuksen kehittymiselle, kunhan ympäristö on salliva ja turvallinen. Perheleiri tarjoaa aina myös vertaistukea. Samanlaisessa elämäntilanteessa olevat ihmiset voivat jakaa kokemuksiaan sekä havaintojaan ja näin ollen rikastuttaa toinen toistensa elämää. Perheleirillä on mahdollista löytää uusia tuttavuuksia, jotka voivat osaltaan rikastuttaa ja antaa voimavaroja perheeseen. (Seppänen, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen, Tapio & Vilén, 2010.) Vanhemmuuden tukemisen kannalta on tärkeää antaa perheelle yhteistä aikaa, vahvistaa vanhemman roolia ja antaa työkaluja lasten kanssa toimimiseen (Lähteinen & Kehus 2015, 230).

Tässä toiminnallisen opinnäytetyömme raportissa kuvaamme kesällä 2019 toteutetun perheleirin järjestämistä sekä rajauksiimme ja tavoitteisiimme liittyviä viitekehyksiä. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa leiri yhden vanhemman perheille Alavieskan Lumikurussa kesäkuussa 2019. Opinnäytetyömme oli laadultaan toiminnallinen opinnäytetyö eli kehittämistyö, jossa tavoiteltiin käytännön toiminnan järjestämistä. Toiminnallinen opinnäytetyö voisi olla myös opastamista, ohjeistamista tai toiminnan järjeistämistä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä käytännön toteutus ja raportointi yhdistyvät tutkimusviestinnän keinoin. Tärkeää on, että toiminnallinen opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja käytännönläheinen. Tämän lisäksi opinnäytetyö tulisi toteuttaa tutkimuksellisella otteella osoittaen opiskelijan olevan riittävällä tasolla alan tietojen ja taitojen hallinnassa. (Vilka & Airaksinen 2009, 10.)

Idea opinnäytetyöhön syntyi aikaisemmasta yhteistyöstämme Pelastakaa Lapset ry:n Ylivieskan paikallisyhdistyksen kanssa. Teimme syksyllä 2018 kehittämistyönä Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry:lle esitteen yhdistyksen toiminnasta. Kehittämistyön myötä innostuimme järjestötyöstä ja tiedustelimme, olisiko järjestöllä antaa meille aihetta opinnäytetyöhön. Saimme kuulla, että kaksi Lapin ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa oli alkanut ideoimaan perheleiriä yhteistyössä järjestön kanssa. Meille tarjottiin mahdollisuutta osallistua projektiin.

Yhteistyö Lapin ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden, meidän ja Pelastakaa Lapset ry:n Ylivieskan paikallisyhdistyksen välillä alkoi tammikuussa 2019. Sovimme työnjaosta siten, että me Centrian ammattikorkeakoulun opiskelijat vastaisimme sosiaalihojauksen näkökulmasta ja Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijat keskittyisivät varhaiskasvatukseen näkökulmaan. Asetimme molemmat omat tavoitteemme opinnäytetöillemme. Meidän tavoitteinamme oli, että vanhemmat löytävät vertaistukea toinen toisistaan, vanhempien voimaantuminen sekä vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukeminen. Leirin sisällön suunnittelimme ja toteutimme yhdessä. Ylivieskan paikallisyhdistyksen roolina oli olla osaltaan leirimme taloudellinen mahdollistaja sekä väylä mielekkään kohderyhmän luokse.

Tässä raportissa esittelemme ensin opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteet. Kolmas luku käsittelee järjestötoimintaa ja yhteistyöjärjestöämme Pelastakaa Lapset yhdistystä. Neljännessä luvussa avaamme niitä lähtökohtia, joita otimme huomioon leiriä ja sen tavoitteita suunnitellessa ja järjestäessä: yhden vanhemman perheitä, vertaistuen merkitystä, vanhempien ja lasten välisiä vuorovaikutussuhteita, voimaantumista sekä reflektiivistä työtettä. Viidennessä luvussa jäsenämme toiminnallisen opinnäytetyömme vaiheita konstruktivisen mallin mukaisesti. Sen jälkeen kuvaamme leirin toteutusta käytännössä. Seitsemännessä luvussa arvioimme opinnäyteprosessimme onnistumista kokonaisuutena ja lopuksi vielä esitämme pohdintoja, joita prosessi meissä on herättänyt.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli järjestää täysin maksuton leiri vähävaraisille yhden vanhemman perheille sekä antaa elämyksiä ja uusia ideoita yhdessä tekemiseen. Tarkoituksena oli myös antaa Ylivieskan paikallisyhdistykselle toimiva malli leirien järjestämiseen osana yhdistyksen toimintaa jatkossa. Kohderyhmän valinnalla halusimme osoittaa ymmärryksemme yhden vanhemman perheiden vaikeasta asemasta yhteiskunnassamme. Yhden vanhemman perheistä etenkin yksinhuoltajien tilanne on ollut pinnalla viime aikoina. Esimerkiksi Helsingin Sanomien tekemässä kyselytutkimuksessa todettiin yksinhuoltajien olevan kaikilla kolmella tarkastellulla elämänlaadun osa-alueella muita huonommassa tilassa:

Heillä oli heikko taloudellinen tilanne. Mieliala oli matalalla. Eivätkä he kokeneet, että olisivat saavuttaneet sen, mitä elämässä halusivat. (Nykänen 2019.)

Opinnäytetyömme rajaukset teimme tavoitteiden kautta – se, mitä tavoittelimme, määritti käytännön toteutusta leirin suunnittelussa ja sisällön tuottamisessa sekä havainnoinnissamme. Halusimme leirin kautta tuoda jotakin lisäarvoa kohderyhmämme arkeen virkistykseen ja hengähdystauon lisäksi. Valitsimme tavoitteet siten, että ne tukivat toinen toisiaan ja sopivat myöskin yhteistyökumppaneidemme tavoitteisiin.

Ensimmäiseksi tavoitteeksi asetimme sen, että vanhemmat löytäisivät leiriltä vertaistukea. Ajattelimme, että leiri itsessään loisi vertaistuen kokemiselle hyvät puitteet. Lähteisen ja Kehuksen (2015, 238) mukaan ryhmämuotoisessa työskentelyssä ”*vertaisryhmä voi muodostaa yhteisön, joka voi paikata perheen ohuita sosiaalisia verkostoja.*” Vertaistuen merkityksestä vanhemmuudelle kertoo myös Kallion, Rautakosken ja Yppärilän (2016, 41) tutkimus, jonka mukaan vanhempien ryhmästä saatu vertaistuki vaikuttaa myönteisesti muun muassa perheen sisäisiin vuorovaikutussuhteisiin, omaan kasvuun sekä vanhempana toimimiseen.

Toinen tavoitteemme oli tukea vuorovaikutusta vanhempien ja lasten välillä. Tavoite oli luonteva valinta, sillä kuten vertaistuen löytämiselle, myös vuorovaikutuksen parantamiselle on leiri ympäristönä hyvä. Se suo perheille heidän arjestaan irrallisen tilan, jossa vanhemmat voivat olla avoimempia uuden oppimiselle. Kasvatustietoisuuden herääminen voi tapahtua havainnoimalla muiden toimintaa sekä jakamalla kokemuksia. Banduran [1969] teoria sosiaalisesta oppimisesta eli yksilön riippuvuudesta ym-

päristöstään tukee ajatusta siitä, että vaikuttamalla ihmisen ympäristöön ja ihmisten väliseen kanssakäymiseen voidaan edesauttaa muutosta yksilön toiminnassa (Leppiman & Puustinen-Niemelä 2006, 30).

Kolmas opinnäyttemme tavoitteista oli edesauttaa vanhempien voimaantumista perheleirillä. Voimaantumisella tarkoitetaan voiman tunnetta, joka syntyy sisäisesti ihmisen omien oivallusten ja kokemusten kautta. Voimaantumista tapahtuu usein myös sosiaalisissa prosesseissa. Täten vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa voi olla merkittävä voimaantumisen synnyttäjä. (Vilén, Leppämäki & Ekström 2002, 26.) Tarkoituksemme oli, että leirillä vanhempien voimaantuminen tapahtuisi vuorovaikutuksessa leirin ohjaajien, omien lasten sekä muiden vanhempien kanssa. Tarkoituksenamme oli myös järjestää leirille toimintaa, joka tukisi vanhempien osallisuutta, aktiivisuutta ja sitä kautta voimaantumista.

3 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖJÄRJESTÖ

Opinnäytetyömme sijoittuu sosiaalialalla kolmannelle sektorille eli järjestöjen ja yhdistysten saralle. Yhteiskuntaelämä voidaan jakaa neljään erilaiseen sektoriin. Kolmas sektori on ensimmäisen (markkinat ja yrityselämä), toisen (valtio ja julkinen sektori) ja neljännen (perhe, kotitaloudet, intiimit suhteet) sektorin väliin jäävä yhteiskunnallinen sektori. Kolmannessa sektorissa toimijoita ovat muun muassa osuuskunnat, säätiöt ja yhdistykset. Kolmannen sektorin yleisinä tunnuspiirteinä voidaan pitää vapaaehtoisuutta, kansalaistoimintaa ja voittoa tavoittelematonta taloutta. (Kontinen 2019.)

Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaa ja toimintaedellytyksiä tutkivan järjestöbarometrin (2018, 28) mukaan Suomessa on noin 10 000 rekisteröityä sosiaali- ja terveysalan yhdistystä. Tämä kolmannen sektorin tarjoama apu koskettaa laajaa joukkoa – ei pelkästään jäseniä. Suurimmalla osalla yhdistyksistä toiminnan kysyntä sekä määrä ovat joko kasvaneet tai pysyneet samalla tasolla. Tämän lisäksi uusia yhdistyksiä syntyy koko ajan. Sen sijaan tällä hetkellä herättää huolta järjestöjen jäsenten, aktiivien sekä vapaaehtoisten määrä. (Järjestöbarometri 2018, 28.) Huoli jäsenmäärästä on merkittävä, sillä jäsenet ovat järjestön toiminnan tärkeä resurssi niin vapaaehtoistoinijoina, toiminnan kehittäjinä, tunnettavuuden, vaikutusvallan ja –mahdollisuuksien lisääjinä kuin ulkopuolisen rahoituksen saamisessa. (Järjestöbarometri 2018, 73.)

Järjestöbarometrin (2018, 8) esipuheessa Suomen sosiaali ja terveys ry:n pääsihteeri Pertti Kiukas tiivistää hyvin järjestöjen merkityksen: *”Monilla järjestöillä on monesti jopa viranomaisia parempi ja suurempi yhteys yhteiskunnan vähävähäkisimpiin.”* Tässä myös yksi syy sille, miksi halusimme tehdä yhteistyötä nimenomaan järjestön kanssa. Halusimme hyödyttää opinnäytetyöllämme juuri tuota joukkoa.

3.1 Pelastakaa Lapset ry

Pelastakaa Lapset ry on vuonna 1922 perustettu suomalainen kansalaisjärjestö. Yhdistys on saanut alkunsa Ester Ståhlbergin Koteja Kodittomille Lapsille -yhdistyksestä, jonka tavoitteena oli aikanaan löytää kasvatuskoteja kansalaissodan sotaorvoille lapsille. Voittoa tavoittelemattoman, poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattoman Pelastakaa Lapset järjestön toiminta nojaa vahvasti YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, joka ohjaa yhdistyksen tavoitteellista toimintaa välittömiin ja pysyviin parannuksiin jokaisen lapsen perusoikeuksien puolustamisessa. (Pelastakaa Lapset ry 2019a.)

Yhdistyksen päätavoitteena on mahdollistaa jokaisen lapsen oikeus elämään, suojeluun, kehittymiseen ja osallisuuteen. Järjestö pyrkii vahvasti vaikuttamaan yhteiskunnallisesti globaalilla strategialla sekä yhteisillä arvoperustoilla 120 maassa. Yhdistyksen yhteisiä arvoja ovat vastuullisuus kaikille osapuolille, määrätietoisuus toiminnassa lasten hyväksi, kumppanuus, luovuus toimintatapojen ja kestävien parannusten saavuttamiseksi sekä tinkimättömyys lasten edun asettamisessa ensisijaiseksi. (Pelastakaa Lapset ry 2019a.)

3.2 Kotimaantyö

Kotimaassa Pelastakaa Lapset ry toimii monella eri tavalla kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten hyväksi. Toimintaan kuuluu vapaaehtoistoiminnan lisäksi erilaisia lasten suojelemiseksi kehitettyjä palveluita sekä tärkeää vaikuttamistyötä. (Pelastakaa Lapset ry 2019a.) Pelastakaa Lapset yhdistyksen erilaisia tukimuotoja kotimaan lapsiperheille ovat myös erilaiset hankkeet ja ohjelmat, kuten Isämies elämässä -hanke ja Eväitä Elämälle -ohjelma. Näiden lisäksi järjestö tekee myös tukija sijaisperhetoimintaa, perhekuntoutusta, turvapaikka- ja kotouttamistyötä sekä psykososiaalista terapiatyötä. (Pelastakaa Lapset ry 2019b.)

Kehittämistyötä toteutetaan esimerkiksi Arjesta voimaa-, digitaalinen sosiaalityö lasten ja nuorten tukena-, tukiperhe kotouttaa-, RadicalWeb- sekä Yhdessä lasten tueksi -hankkeilla (Pelastakaa Lapset ry 2019c). Yhdistys toimii laajasti ja vaikuttavasti lasten ja nuorten turvallisuutta lisäten myös verkossa. (Pelastakaa Lapset ry 2019d.) Erityisesti nuorille suunnatuissa palveluissa KriisiChat ja Netari-verkko- nuorisotalo ovat pieniä mutta tärkeitä matalan kynnyksen palveluita haasteellisissa elämäntilanteissa oleville nuorille (Pelastakaa Lapset ry 2019e.).

Yhdistys tarjoaa adoptioneuvontaa, tukea adoptoiduille nuorille ja heidän perheilleen sekä mahdollistaa kansainväliset adoptiot. (Pelastakaa Lapset ry 2019f.) Yhdistyksellä on viisi lastenkotia, joista yksi on erityislasternkoti (Pelastakaa Lapset ry 2019g.). Vähävaraisille lapsiperheille on kehitetty lomakotitoimintaa, perheentaloja, perhehoitoa sekä Green Care -menetelmin toteutettavaa lasten yksilöllistä ryhmätoimintaa. Yhdistys toteuttaa myös Sporttikummi-, vertaisryhmä- sekä tukihenkilötoimintaa. (Pelastakaa Lapset ry 2019b.)

Pelastakaa Lapset ry:n toiminta on rahoitettu pääosin yhdistyksen oman varainhankinnan, kuten keräyksien ja myyntitoiminnan sekä yksityishenkilöiden ja yritysten lahjoitusten avulla. Jäsenmaksut, Raha-

automaattiyhdistyksen tuki sekä kuntien palvelutoiminnan tuotot ovat myös tärkeä osa yhdistyksen varainhankintaa. Kehitysyhteistyöhankkeita rahoitetaan osin Suomen ulkoministeriön ohjelmatuon turvin ja suuri osa esimerkiksi humanitaarisesta työstä rahoitetaan ulkoministeriön, Euroopan unionin ja Hanesäätiön tuella sekä yhdistyksen oman Hätäapurahaston kautta. Kuitenkin yli 15% kansainvälisten ohjelmien rahoituksesta ja 100% Venäjän avusta tulee yksityisiltä lahjoittajilta. (Pelastakaa Lapset ry 2019h.)

3.3 Ulkomaantyö

Pelastakaa Lapset ry tekee tärkeää auttamis- ja vaikuttamistyötä kotimaan lisäksi myös ulkomailla. Maailmanlaajuisessa auttamistyössä on ensiarvoisen tärkeää yhteistyö valtion viranomaisten, paikallisten lapsi- ja kansalaisjärjestöjen sekä muiden toimijatahojen kanssa. Käytännön työn lisäksi tärkeänä osa-alueena on myös kansalaisyhteiskunnan tukeminen ohjelmamaissa. (Pelastakaa Lapset 2019i.)

Nopea väestönkasvu ja siitä johtuva julkisen sektorin resurssipula asettavat suuria haasteita ihmisten hyvinvoinnille köyhyden, terveyden sekä koulutuksen näkökulmasta. Kansainvälisen toiminnan kolme suurinta Save The Children -järjestön yhteistä tavoitetta ovat: yksikään lapsi ei kuole ehkäistävissä olevien syiden vuoksi ennen viidettä syntymäpäiväänsä, kaikki lapset saavat laadukasta perusopetusta ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ei enää suvaita. Yhteiskunnallisiin rakenteisiin puuttamalla esimerkiksi sosiaaliturvaohjelmilla on jo nyt merkittävästi vaikutettu positiivisesti lasten ravitsemukseen, terveyteen ja koulunkäyntiin sekä riskiin seksuaalisen hyväksikäytön tai väkivallan uhriksi joutumiselle. (Pelastakaa Lapset 2019j; Pelastakaa Lapset ry 2019i.)

Yhdistyksen ulkomaantyö kohdentuu kaikkein köyhimpiin ja hauraimpiin maihin ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin, kuten etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin, vammaisiin, pakolaisiin ja tyttöihin sekä heidän perheidensä tukemiseen (Pelastakaa Lapset ry 2019j). Humanitaarisella työllä kohdennetaan apu esimerkiksi luonnonkatastrofien ja sotien uhrien auttamiseen. Erilaisia kansainvälisiä hankkeita ja ohjelmia toteutetaan kohdennetusti Afrikassa, Aasiassa ja Venäjällä, missä köyhyys voi vaarantaa lasten hyvinvoinnin, tulevaisuuden ja jopa eloonjäämisen. (Pelastakaa Lapset ry 2019i.)

3.4 Ylivieskan paikallisyhdistys

Ylivieska on 15 121 (2018) asukkaan ja 3 988 perheen kaupunki Pohjois-Pohjanmaalla (Tilastokeskus 2018). Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry tukee muun muassa vähävaraisten lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä järjestää Joululahjapuu-keräyksiä yhteistyössä sosiaalitoimen, kunnan, seurakunnan ja koulujen kanssa (Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry 2019).

Eväitä Elämälle –ohjelma on yksi keskeinen osa Ylivieskan paikallisyhdistyksen toimintaa. Ohjelman tukimuotoja ovat oppimateriaali- ja harrastustuki sekä mentorointi. Tärkeä osa vapaaehtoistyötä on myös vaikuttaminen, paikallisiin tapahtumiin osallistuminen sekä yhteistyö muiden vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Kaikki yhdistyksen toiminta perustuu jäsenmaksuista ja lahjoituksista saatuihin varoihin sekä vapaaehtoisten työpanokseen (Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry 2019.). Ylivieskan paikallisyhdistys toimii täysin vapaaehtoistyön voimin (Pelastakaa Lapset ry 2019k).

4 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tulee nojautua käsitteisiin sekä niiden määrittelyyn ja käytön ymmärtämiseen osana kehittämistyötä. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa viitataan alan kirjallisuuden sekä käytetään laajasti aihealuetta käsittelevää kirjallisuutta. (Salonen 2013, 12.) Suunnitellessamme leiriä yhden vanhemman perheille tutustuimme myös aiemmin tehtyihin leirimuotoisina toteutettuihin opinnäytetöihin. Hyödynsimme muita opinnäytetöitä ideoidessamme leirin järjestelyitä ja sisältöä.

Suurin osa hyödyntämistämme opinnäytteistä oli sosionomiopiskelijoiden tekemiä, mutta tutustuimme myös muiden alojen leiriaiheisiin opinnäytetöihin. Esimerkiksi matkailun koulutusohjelmasta valmistuvan Mirikka Kiven (2015) opinnäytetyö ”Perheleirin järjestäminen” oli aiheeltaan hyvin lähellä omaamme, mutta lähestyi aihetta tapahtuman järjestämisen näkökulmasta. Kiven (2015) opinnäytetyön kohderyhmänä oli yksinhuoltajaperheet, mutta tavoitteena oli soveltaa Tapahtumajärjestäjän opas -teosta leirin järjestämisessä (Kivi 2015, 37). Mielenkiintoista hänen työssään oli meidän kannaltamme erityisesti se, miten ulkoisesti samanlaisia tapahtumia voidaan suunnitella useasta eri perspektiivistä.

Talentian (2017) mukaan sosiaalialan työ nojaa sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja eettisiin periaatteisiin. Sosiaalialan ihmiskäsityksen mukaan ihminen on osa yhteiskuntaa, yhteisöä ja perhettä. Sosiaalialan kentällä työskentelevän on pyrittävä tunnistamaan kaikki tekijät, jotka voivat vaikuttaa ihmisen elämään ja arkeen. Näitä ovat esimerkiksi perhe, asuinyhteisö, ystävät sekä saatavilla olevat palvelut. Jokainen ihminen tulee huomioida kokonaisvaltaisesti ja työntekijän on osattava tunnistaa niin yksilön, ryhmän kuin yhteisönkin vahvuudet ja voimavarat. (Talentia 2017, 18-20.) Pyrimme kaikessa suunnittelussamme ottamaan huomioon kohderyhmämme elämäntilanteen – unohtamatta kuitenkaan heidän yksilöllisyyttään.

4.1 Yhden vanhemman perhe

Yhden vanhemman perheellä tarkoitetaan perhettä, jossa toinen vanhemmista elää lasten kanssa yksin. Lapset voivat kuitenkin viettää aikaa myös toisen vanhempansa (etävänhempi) luona, sillä lapsella on oikeus tavata ja pitää yhteyttä molempiin vanhempiinsa. Suomessa noin viidesosa perheistä on yhden vanhemman perheitä ja näistä valtaosa on äidin ja lapsen tai lasten muodostamia perheitä. Vain reilu

kymmenes yhden vanhemman perheistä koostuu isästä ja lapsista. Leskeksi jääminen oli ennen tavanomaisin syy yksinhuoltajuudelle, mutta nykyään vain muutama prosentti yhden vanhemman perheistä on leskiperheitä. Vuosittain noin neljä prosenttia lapsiperheistä kohtaa vanhempien eron. (THL 2019.)

Ympäristö on asettanut oman kielteisen leimansa yhden vanhemman perheille. Nämä perheet ovatkin kaikkein herkimmin haavoittuva kotitaloustyyppi ja perhemuotona tämä asettaa omat haasteensa perheen elämään. Haasteita voivat olla muun muassa vastuun kantaminen yksin, riittämätön vapaa-aika, arjenhallinta, uupumus sekä taloudelliset rajoitteet. Näistä voi ajan saatossa kasvaa yllättävän raskas taakka yksin kannettavaksi. (Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry, 2019.)

Yhden vanhemman perheissä voi olla myös vaikeaa yhdistää lastenhoito ja työssäkäynti. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (2019) mukaan jopa puolet näistä vanhemmista voidaan luokitella niin sanotuiksi hoivaköyhiksi. Hoivaköyhyys tarkoittaa sitä, että julkiset hoivapalvelut eivät kata vanhemman työ- tai opiskeluaikaa. Perheillä voi olla riittämättömät tukiverkostot, joihin voisivat tarvittaessa turvautua. Yhden vanhemman perheillä on myös korkea pienituloisuusriski. Pienituloisuuden yleistymistä selittävät etenkin työttömyyden yleistyminen sekä perhe-etuuksien leikkaukset. Pienituloisuuden on todettu aiheuttavan häpeän tunteita, eristävän lapsia, alentavan koulutustasoa sekä heikentävän terveyttä. Yksin lastaan kasvattavilla on tarve luoda omia verkostoja ja saada vertaistukea. Yhden vanhemman perhe on harvalle tavoite. Alkuvaiheeseen mahdollisesti liittyneen kriisin jälkeen perheet kuitenkin kokevat elävänsä hyvää elämää. (THL 2019.)

4.2 Vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä

Vuorovaikutus omien vanhempien kanssa tukee lasta oman elämän tarkoituksen löytämisessä. Vuorovaikutuksellisuus on erityisen tärkeää yhden vanhemman perheissä, koska toista vanhempaa ei ole paikassa mahdollisia puutteita vuorovaikutuksessa. Vanhemman tulee tiedostaa paikkansa lapsen tärkeimpänä ihmisenä eikä luopua kasvatusvastuustaan ja antaa sitä kevein perustein yhteiskunnan muille kasvatusinstituutioille. (Airola & Tarsalainen 2003, 29.) Jos lapsen ja aikuisen tarpeet kohtaavat ja vanhemmilla on aikaa sekä mahdollisuuksia olla omien lastensa kanssa, on hyvin todennäköistä, että lapset viettävät heidän kanssaan aikaa myös varttuessaan. Lapsen kanssa luotu luotettava ja tasapainoinen vuorovaikutussuhde voi parhaassa tapauksessa kantaa läpi elämän. (Heikkilä & Luumi 2003, 50.)

Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus voidaan luokitella neljään erilaiseen vuorovaikutustyyliin. Näitä tyyliä ovat sensitiivinen, passiivinen, kontrolloiva ja hajanainen vuorovaikutus. (Tapio, Seppänen, Hyppönen, Janhunen, Prusila, Salo, Toivanen & Vilén 2010, 134.) Puhuttaessa sensitiivisestä vuorovaikutustyylistä tarkoitetaan vastavuoroista yhteyttä vanhemman ja lapsen välillä. Tällainen vuorovaikutussuhde luodaan ilmeillä, äänillä, eleillä sekä yksinkertaisesti vain olemalla lapsen saatavilla. Tällöin vanhempi kykenee huomaamaan lapsensa perustarpeet ja osaa reagoida niihin riittävän ajoissa. Lapsi saa päivittäin kokemuksen siitä, että häntä rakastetaan ja ihailaan, häntä hoidetaan ja hänen kanssaan leikitään. Vanhemman nauraessa ja hymyillessä vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa vanhemman tunneilmaisut ovat myönteisiä ja aitoja. (Tapio ym. 2010, 134.)

Passiivisessa vuorovaikutuksessa vanhempi on eleetön ja ilmeetön. Vanhempi hoitaa lapsen perustarpeita ilman katsekontaktia tai myönteisiä tunneilmaisuja. Vanhemman on vaikea sopeutua lapsen itkuun ja kiukkuun ja hän saattaa esimerkiksi nukuttaa lastaan kohtuuttoman paljon. Vanhemman omat tunneilmaisut ovat laimeita ja pyrkimyksenä voidaan pitää sitä, että lapsi on mahdollisimman paljon omissa oloissaan viihdyttäen itse itseään. Leikkisyyttä passiivisissa vuorovaikutustilanteissa on vähän ja tyytyväisimmillään vanhempi on silloin, kun lapsi toimii itsekseen. (Tapio ym. 2010, 134.)

Kontrolloivan vuorovaikutuksen omaava vanhempi taas toimii omat tunteet edellä. Vanhempi saattaa toisena hetkenä hakea lapsen kanssa voimakasta yhteyttä esimerkiksi ottamalla syliin, halailemalla ja suukottelemalla, kun taas toisena hetkenä lapsi unohtuu täysin, eikä vanhempi huomaa lapsen tarpeita. Vanhemman vahvat tunneilmaisut voivat vaihtua hetkessä positiivisuudesta negatiivisuuteen. Kontrolloiva vuorovaikutus saa lapsessa aikaan stressiä ja saattaa aiheuttaa vastustavaa vuorovaikutuskäyttäytymistä. (Tapio ym. 2010, 135.)

Hajanainen vuorovaikutustyyli kuvastaa poissaolevaa vanhempaa, joka reagoi lapseen epämääräisesti. Vanhemman ollessa poissaoleva eivät lapsen perustarpeet tule kohdatuiksi. Hajanaisen vuorovaikutustyylin omaava vanhempi saattaa vaatia lapseltaan hänen ikätasoonsa nähden liikaa tai vastaavasti liian vähän. Vanhemman tunneilmaisut voivat olla outoja ja epäloogisia. Vanhempi saattaa esimerkiksi nauraa, kun lapsi on itkuinen. Hajanaisessa vuorovaikutuksessa kasvaneesta lapsesta saattaa kehittyä pakkonomaisesti sopeutuva. (Tapio ym. 2010, 135.)

Vanhemman vuorovaikutustyylin tiedostamiseen ja sen kehittämiseen voidaan vaikuttaa vuorovaikutuksellisella tukemisella. Vuorovaikutuksellinen tukeminen pyrkii vahvistamaan yksilön voimavaroja sekä herkistämään niiden huomaamiselle (Vilén ym. 2002, 23). Ohjaajalta vaaditaan taitoa vastavuoroisen

suhteen rakentamiseen, tutkimiseen ja tarkentamiseen. Näiden lisäksi vuorovaikutuksellinen tukeminen vaatii erilaisia toiminnan taitoja, jotta yksilö voi kokea itsensä ymmärretyksi, tehdä valintoja sekä esimerkiksi rohkaistuneena havaita itse, mitä hänen tulee tehdä. (Vilén ym. 2002, 27.)

4.3 Vertaistuki ja vertaisuus

Vertaisuus tarkoittaa ihmisten välistä suhdetta, joka muotoutuu erilaisissa elämäntilanteissa sekä monenlaisilla kentillä. Samanlaiset kokemukset ja elämäntilanteet muodostavat ihmisillä vertaisuutta. (Mikkonen & Saarinen 2018, 26-27.) Vertaisuus voidaan määritellä voimavaraksi, tasa-arvoksi, yhdenvertaisuudeksi sekä keskinäiseksi asiantuntijuudeksi. Vertaisuuteen liittyvät vahvasti luottamus sekä vertaisten antama tuki eli vertaistuki. Monet ulkoiset tekijät vaikuttavat vertaistuen toteutumiseen. Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa vuorovaikutuksen syntymisen, omien kokemusten jakamisen, toisten kuulemisen, tunteiden ilmaisemisen ja niiden käsittelyn. Vertaiskokemuksista voi oppia paljon ja niiden kautta löytää uusia selviytymiskeinoja. Kokemus auttaa yksilöä sopeutumaan ja luo osallisuuden tunnetta, mikä puolestaan kasvattaa sosiaalista pääomaa ja pysyvyyttä yksilöä voimaannuttaen. (Mikkonen & Saarinen 2018, 26-27.)

Vertaistuki toimii omaehtoisesti ja vapaasti vertaisten toimiessa omaksi sekä toistensa hyväksi. Vertaistuen toimivuuteen vaikuttavat vahvasti myös osallistujien elämän olosuhteet sekä käytössä olevat voimavarat. Vertaistuessa ymmärretään muiden osallistujien samanlaiset tarpeet. Vertaistuki voidaan kokea erityisen tärkeäksi erilaisissa elämänmuutos- ja sopeutumisvaiheissa sekä henkisen kasvun tukemisessa. (Mikkonen & Saarinen 2018, 27.)

Vertaistuen toimivuuden voidaan ajatella perustuvan neljään tekijään, joista ensimmäisenä on omakoh-
taisen ongelman kautta saatu tieto käännettynä ohjaukselliseksi voimaksi. Toisena tärkeänä tekijänä näh-
dään roolien vaihtuvuus. Roolien vaihtuvuudessa jokaisella on mahdollisuus sekä antaa että saada apua.
Kolmantena tekijänä voidaan pitää ajatusta siitä, että edetään tilanteen mukaisesti olosuhteet huomioi-
den. Neljäntenä tekijänä pidetään tuen perustumista henkilöiden kokemuksellisuuteen ulkopuolelta hae-
tun tiedon sijaan. Vertaisryhmien osallistujat pitävät tärkeänä tiedon saamista vertaisiltaan. Vertaistuki
mahdollistaa kokemuksen turvallisuuden tunteesta, jota pidetään edellytyksenä muutokselle ja kasvulle.
(Jantunen 2008, 23-26.)

4.4 Voimaantuminen

Voimaantumisen käsite on suomennettu englanninkielisestä sanasta empowerment. Käsitettä on käytetty myös termeillä vahvistuminen, valtaistuminen tai valtautuminen. Käsitteenä voimaantuminen yleistyi 1980-luvun puolivälissä ihmisten hyvinvointia edistävien hankkeiden myötä. (Siitonen 1999, 81–85.) Yleisesti voidaan sanoa, että voimaantuminen tarkoittaa ihmisen tunnetta omista voimavaroistaan, joiden ansiosta hän voi toimia itsenäisesti ja vapaasti. (Omaisat mielenterveystyön tukena keskusliitto ry. 2009, 27.)

Voimaantuminen on aina sosiaalinen prosessi, joka kasvattaa kykyä selviytyä eteen tulevista stressaavista tilanteista. Voimaantunut ihminen toimii vastuullisesti ja ennakkoluulottomasti, näkee edessään mahdollisuuksia sekä tuntee omat tavoitteensa ja tarpeensa. Ymmärtäväinen ilmapiiri ja kokemusten jakaminen samankaltaisten tunteiden ja tilanteiden läpikäyneiden ihmisten kanssa vaikuttaa merkittävästi omien voimavarojen löytämiseen ja oman hyvinvoinnin arvostamiseen. Voimaantumisessa, kuten muissakin elämän muutoksissa, tarvitaan kuitenkin aina ihmisen omaa aloitteellisuutta sekä halua muutokseen. Voimaantumisprosessia voi tukea ja voimaantumiseen voi kannustaa, mutta voimaa ei voi antaa toiselle. (Omaisat mielenterveystyön tukena keskusliitto ry. 2009, 27 - 29.)

Onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä voimaantumisen kannalta. Luottamus, arvostus sekä hyväksytyksi tuleminen liittyvät läheisesti onnistumisen kokemukseen. Nämä kaikki ovat yhteydessä itsetunnon ja itsearvostuksen rakentumiseen, minäkuvan muodostumiseen, rohkeuteen kokeilla haastavia ratkaisuja sekä luovuuden ja voimavarojen vapautumiseen. (Siitonen 2004.) Myös elämäntaitot liittyvät oleellisesti voimaantumiseen. Elämäntaitoina tarkoitetaan uskoa siihen, että ihminen voi vaikuttaa asioihinsa sekä muuttaa olosuhteitaan itselleen otollisemmiksi. Elämäntaito voi vaihdella tilanteiden mukaan ja se syntyy vähitellen kehityksen kestäessä jopa lapsuudesta aina aikuisuuteen saakka. (Tuomainen 2014.)

Voimaantumaton ihminen voi kokea olonsa turvattomaksi eikä hänellä ole omasta mielestään vapautta toimia haluamallaan tavalla. Yhden vanhemman perheissä voimattomuus voi tulla esiin esimerkiksi väsymisenä. Elämäntaito saattaa hiipua väsymisen ja muiden häiriötekijöiden myötä ja tämä voi johtaa elämänilon katoamiseen sekä itsetunnon romahtamiseen. (Siitonen 1999, 181.)

Sosiaalialan työssä voidaan tarjota asiakaslähtöistä palvelua, jossa on otettu huomioon asiakkaan tarpeet ja lähtökohdat. Sosiaalialan kentällä työskenneltäessä ohjataan, tuetaan ja neuvotaan asiakkaita eri elämäntilanteissa. Asiakkaille tarjotaan erilaisia toimenpiteitä vahvistaen ja lisäten heidän elämänhallintaansa. Sosiaalialan työ on muutokseen tähtäävää ja sitä toteutetaan pitkäjänteisesti. Yksilön voimaantuminen voi tapahtua vähitellen ja pienin askelin, joten tapahtumaa itsessään voi olla vaikeaa mitata. Asiakkaan rinnalla kulkeva työntekijä tukee hienovaraisesti ja auttaa asiakasta tarvittaessa tukien eteenpäin. (Tuomainen 2014.)

4.5 Reflektiivinen työote ja dialogisuus

Reflektiivinen työote perustuu mentalisaatioon eli ihmisen kykyyn pohtia ja tutkiskella niin omia, kuin toistenkin ihmisten käyttäytymisen taustalla olevia tunnetiloja, ajatuksia ja aikomuksia. Mentalisaatio on erityisen tärkeää työntekijän suhteessa asiakkaaseen. Vanhempien mentalisaatiokyky suhteessa lapsiinsa ilmenee vanhempien kykyinä havainnoida ja pohtia lapsensa käyttäytymisen takana olevia kokemuksia ja tunteita eri tilanteissa. (Viinikka 2014, 6.)

Reflektiivinen työote tarkoittaa hyväksyvää, arvostavaa ja kiinnostunutta kohtaamista perheen kanssa. Peruselementeiksi voidaan myös laskea myönteisellä tavalla utelias ja empaattinen mielentila. Työote tai vuorovaikutustilanne ei voi muodostua reflektiiviseksi, ellei siihen sisälly myös dialogisuutta. On tärkeää muistaa, että oikeaa dialogia ei voi syntyä, jollei kohtaaminen syvene reflektiivisen keskustelun tasolle. Dialogi on määritelty muun muassa vuoropuheluna, jossa ihmiset yhdessä pohtivat ja nostavat esille eri näkökulmia. Keskustelussa kukaan ei ole väärässä ja oma kanta on vain askel kohti uutta ymmärrystä. (Oksanen, Sourander & Viinikka 2014, 68-69.) Dialogisia työmenetelmiä kehittäneet asiantuntijat määrittävät dialogin avoimeksi ja suoraksi keskusteluksi, jonka tavoitteena on keskinäinen ymmärrys. Dialogissa saadaan aikaiseksi tila, jossa tilannetta on mahdollista tutkia yhdessä ja kaikkien dialogiin osallistuvien todellisuus saa olla olemassa ja kiinnostuksen kohteena. (THL 2016.)

Perheiden kanssa työskenneltäessä voi työntekijä tarjota vanhemmalle uusia kokemuksia myötätuntoisista kohtaamisista. Voidakseen kohdata lapsensa sensitiivisesti ja empaattisesti vanhempi tarvitsee omakohtaisen kokemuksen myötätuntoisesta kohtaamisesta. Nämä kokemukset tarjoavat vanhemmille uudenlaisia mahdollisuuksia toimia lapsensa kanssa ja lisäävät vanhempien ymmärrystä omista sisäisistä

toimintamalleistaan. Perheiden parissa tehtävässä työssä kohtaaminen on usein hyvin arkista kanssakäymistä. Tämä kanssakäyminen on luonteeltaan teeskentelemätöntä, yksinkertaista ja aitoa. Keskeistä on kunnioittava, avoin ja hyvällä tavalla utelias asennoituminen toiseen ihmiseen. (Oksanen ym. 2014, 68.) Työntekijän reflektiivinen työote voidaan nähdä sekä asenteena että taitona. On olennaista sisäistä, että ymmärrys toisen ihmisen mielentiloista ja kokemuksista on aina rajallista. Kysymällä rohkeasti ja olemalla aidosti kiinnostunut voi saada uutta näkökulmaa perheestä, vanhemmasta, lapsesta sekä perheen tilanteen kokonaiskuvasta. (Oksanen ym. 2014, 68.) Käytännössä reflektiivinen työote ilmenee esimerkiksi niin, että jokaiselle ryhmän jäsenelle osoitetaan arvostusta ja lämpöä sekä huomioidaan tasapuolisesti. Ohjaajan tunnistamia vahvuuksia ryhmän jäsenissä korostetaan ja perheen sisäistä vuorovaikutusta edistetään ja rohkaistaan. Reflektiivisessä työotteessa vältetään syyllistämistä ja pyritään aidosti ymmärtämään ryhmän jäsenten kokemuksia. (Oksanen ym. 2014, 108.)

5 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä voidaan erotella työvaiheet ja niiden sisällöt. Hyödynnämme opinnäytetyössämme Kari Salosen (2013) konstruktivistista mallia (KUVIO 1) näiden vaiheiden sekä sisällön kuvauksessa. Konstrukttiivinen malli on kuvaus kehittämistodellisuudesta, jota ei sellaisenaan ole olemassa. Mallissa kuvataan reaali maailmaa pelkistetyksi ja annetaan välineitä ymmärtää paremmin sitä maailmaa, jossa hanke tehdään.

5.1 Aloituspaihe

Salosen (2013, 17) mukaan aloituspaihe on hankkeen liikkeelle paneva voima. Tässä vaiheessa on tärkeää puhua niistä asioista, jotka merkitsevät työskentelyn onnistumisen kannalta. On myös tärkeää puhua aiheen rajauksesta ja sen kirkastamisesta sekä hankkeeseen sitoutumisesta. Aloituspaiheessa käydään läpi kehittämistarve, alustava kehittämistehtävä, toimintaympäristö sekä mukana olevat toimijat ja heidän sitoutuneisuutensa työskentelyyn. Nämä antavat tulevalle hankkeelle suunnan.

Opinnäytetyömme aloituspaiheessa tammikuussa 2019 tiedustelimme Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry:n hallitukselta mahdollisia opinnäytetyön aiheita. Saimme tietää, että kaksi opiskelijaa Lapin ammattikorkeakoulusta oli jo aloittanut opinnäytetyönään perheleirin suunnittelua. Saimme näiden opiskelijoiden yhteystiedot ja otimme heihin yhteyttä. He olivat kiinnostuneita aloittamaan yhteisen leirin suunnittelun meidän kanssamme.

Pidimme ensimmäisen suunnittelupalaverin yhdessä Lapin AMK:n opiskelijoiden kanssa 25.01.2019. Tapaamisen tarkoituksena oli tunnustella, voisiko yhteistyö onnistua lähtökohdasta, jossa kahdesta eri ammattikorkeakoulusta tulevat sosionomiopiskelijat koettavat löytää yhteistyömahdollisuutta molempien opinnäytetöiden toteuttamiseksi. Lapin AMK:n opiskelijat olivat tehneet leirin suhteen tärkeitä rajoituksia jo ennen meidän mukaantuloamme. Lumikurun vuokrauksesta oli sovittu ja alkukyselyt osallistujille teetetty yhteistyötahon järjestämän Joululahjapuu-keräyksen yhteydessä. Myös sisällöllisiä rajoituksia oli tehty: leirin teemaksi oli valittu luonto ja luontolähtöiset elämykset Green Care -menetelmää hyödyksi käyttäen.

5.2 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheessa hankkeesta tehdään kirjallinen tutkimussuunnitelma, jossa käydään läpi muun muassa tavoitteet, ympäristö, vaiheet, toimijat, tiedonhankintamenetelmät, materiaalit sekä aineistot. Suunnitteluvaiheessa selvitetään myös mukana olevien toimijoiden vastualueet ja tehtävät. (Salonen 2013, 17.) Onnistuneen leirin yksi kulmakivi onkin perusteellisesti tehty suunnittelutyö. Ketola (2002, 64-65) on listannut kirjassaan monia tärkeitä asioita, jotka tulee ottaa huomioon leiriä suunniteltaessa. Perheleiriämme ajatellen tästä listauksesta otettiin huomioon leirin kohderyhmä, ajankohta, paikka, budjetti, ohjelma, ravitsemusasiat sekä turvallisuustekijät. Tärkeän osan muodostivat myös sponsoreiden sekä vapaaehtoistoimijoiden hankkiminen.

Suunnittelu varmistaa leirin laadukkuuden ja hyvän palvelun, kun taas suunnittelemattomuus voi aiheuttaa leirillä viihtymättömyyttä ja huonoa ilmapiiriä. Hyvin suunnitellulla leirillä on sopivassa suhteessa ohjattua toimintaa ja vapaa-aikaa. Aikataulusuunnitelmaan on hyvä jättää joustoa ja tilaa leiriläisten toiveille. Aikataulutus ei saa olla liian tiivis ja on osattava varautua yllättäviin muutoksiin ja olosuhteiden vaihteluun. (Ketola 2002, 61.)

Ensimmäisen palaverin jälkeen suunnittelua jatkettiin WhatsApp-ryhmässä. Vaikka yhteisen päämäärän ja keinojen kirkastaminen veikin aikaa, pääsimme lopulta yhteisymmärrykseen siitä, miten molemmat opinnäytetyöryhmät voivat hyödyntää alkuperäistä luontoteemaa suhteessa omiin leirille asetettuihin tavoitteisiinsa ja työnjako selkiytyi. Lapin AMK:n opiskelijat keskittyivät varhaiskasvatuksen näkökulmaan ja me sosiaaliohjaukseen suuntautuneina otimme vastuun vanhempien huomioimisesta. Käytännössä leiriohjelma suunniteltiin yhteistyössä hyödyntäen molempien ryhmien osaamisalueita.

5.3 Käytännön toteutus

Suunnitteluvaiheen jälkeen päästään varsinaisen työskentelyn pariin. Salonen (2013, 17) kuvaa käytännön toteutuksessa esivaihetta ajallisesti jopa lyhyeksi ja toiminnaltaan suunnitelmien nopeaksi läpikäymiseksi. Myös tulevaa työskentelyä organisoidaan tämän esivaiheen aikana. Esivaiheeseen on syytä panostaa, jos mahdollinen kehittämissympäristöön siirtyminen vie useita viikkoja tai kuukausia.

Työstövaihe on suunnitteluvaiheen jälkeen hanketyöskentelyn tärkein vaihe. Työstövaiheessa toimijat saattavat työskennellä jopa päivittäin saavuttaakseen päämääränsä eli sovitut tavoitteet ja tuotoksen.

Prosessin vaiheena tätä pidetään kaikkein pisimpänä ja vaativimpana. Siinä käy toteen kaikki kehittämissankkeeseen liittyvät osatekijät eli toimijat (heidän vastuunsa, tehtävänsä sekä roolinsa), tiedonhakumenetelmät, materiaalit ja aineistot (mitä tietoa tarvitaan) sekä miten tuotetut aineistot ja materiaalit talletetaan, kuvataan ja kirjoitetaan. Vaiheena tämä osa prosessia on vaativa ja ehkä raskaskin, mutta ammatillisen oppimisen kannalta hyvin tärkeä. Työstämisen aikana kehittyvät monet ammatilliset edellytykset kuten suunnitelmallisuus, itsenäisyys, vuorovaikutteisuus, vastuullisuus, epävarmuuden sieto, sitkeys sekä itsensä kehittäminen. (Salonen 2013, 18.)

Työstövaihe jatkui koko kevään 2019 ja opinnäytetyöryhmämme oli tiiviisti yhteydessä viestien ja puheluiden välityksellä. Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry pidettiin ajan tasalla ja he kävivät leirimme ohjelmarunkoa sekä leirin tavoitteita läpi maaliskuisessa hallituksen kokouksessaan. Yhteistyötahomme esitti kokouksessa omia toiveitaan leirin aktiviteeteista ja ottivat kantaa jo alustavasti tehtyihin suunnitelmiin. Kokouksessa saimme kuulla myös sosiaalitoimen toiveen eräästä perheestä, joka hyötyisi leiristämme.

Turvallisuussuunnitelman (LIITE 1) laatiminen oli tärkeä osa työstövaihetta. Leirin järjestäjä on aina vastuussa siitä, että leiri on turvallinen. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (2019) mukaan on tarpeellista suunnitella leiri huolellisesti ja arvioida erilaiset riskit. Leirin järjestäjän pitää laatia turvallisuusasiakirja, jos leirillä on tarjolla erilaisia seikkailu- tai ohjelmapalveluita. Leirillä järjestimme muun muassa poniratsastusta ja leiriläisillä oli mahdollisuus uida luonnonvesissä, joten laadimme turvallisuussuunnitelman sisältäen riskien arvioinnin. Riskien arvioinnin avulla tuotetaan tietoa turvallisen toiminnan järjestämistä varten sekä voidaan ennaltaehkäistä mahdollisten onnettomuuksien ja tapaturmien syntyä (Tukes 2019).

Tutustuimme erilaisiin turvallisuussuunnitelmiin ja laadimme niiden pohjalta meidän kohderyhmällemme sopivan, kriteerit täyttävän suunnitelman. Selvitimme kaikkien ohjaajien ensiaputaidot ja jaoinme vastuualueet niiden mukaisesti. Turvallisuussuunnitelmaa laatiessamme heräsimme miettimään toimintaympäristöämme turvallisuuden lisäksi myös esteettömyyden näkökulmasta ja kävimme tutustumassa paikan päällä toimintaympäristöön. Hankimme myös Lumikurun oman pelastussuunnitelman Alavieskan Viriltä ja jokainen järjestäjä tutustui siihen. Turvallisuussuunnitelmaa laatiessa otimme huomioon seuraavat asiat:

- asiakasryhmän koko ja ikäjakauma
- valvojen tarve eri toiminnoissa
- olosuhteet ja leiriohjelma

- reitti lammelle
- sääolosuhteet
- ohjaajien toiminta hätätilanteissa
- paloturvallisuus

Meidän vastuullamme käytännön asioista olivat myös leirikirjeen (LIITE 2), kuvauslupalomakkeiden (LIITE 3) sekä seinälle laitettavan leiriohjelman (LIITE 4) laatiminen. Työnjako oli luonnollinen, koska omalla opinnäytteryhmällämme oli innostusta ja taitoa tehdä dokumenteista paitsi toimivia, myös visuaalisesti kauniita. Käytimme dokumenttien tekoon Wordin lisäksi Canva-sovellusta ja Applen Pages-ohjelmaa.

Kauhanen, Juurakko & Kauhanen (2002, 41) toteavat, että rahoituksen saaminen tapahtumille on usein vaikein osuus. Rahoituksen hankkiminen vei myös meidän opinnäytetyömme työstövaiheessa paljon aikaa. Rahoituksen hankkimiseksi tarvitsimme budjettihahmotelman ja budjettia varten täytyi suunnitella muun muassa ruokalistat ja ruoan menekki. Ruokalistan ja -menekin suunnittelun apuna käytimme Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ry:n (2010) julkaisemaa opasta leirin muonituksen suunnittelua varten. Muonituksen lisäksi budjettiin kuuluivat leiripaikan vuokra, toimintatuokioita varten tarvittavat materiaalit sekä mahdolliset korvaukset toimintarasteille osallistuville ulkopuolisille toimijoille.

Pyrimme ratkaisemaan rahoitushaasteet pyytämällä mahdollisimman monia paikallisia yrityksiä mukaan lahjoittamalla jotain konkreettista. Uskoimme saavamme helpommin lahjoituksia, kun pyyntömme olivat kohtuullisia. Saimme apua mahdollisten sponsoreiden lähestymiseen Fredrik Nielsenin blogikirjoituksesta (1.3.2019), jonka mukaan sponsoritarjouksesta tulisi käydä ilmi muun muassa sponsoria lähestyvän tahon luotettavuus, mistä tapahtumassa on kyse, millainen on kohdeyleisö, miten yritys voi hyötyä sponsoriksi ryhtymisestä sekä tärkeimmät luvut. Lähestyimme sponsoreitamme pyytämällä jonkin tietyn tuoteryhmän tuotteita ja tarkensimme pyyntöämme kuultuamme halukkuudesta yhteistyöhön sekä lopullisen osallistujamäärän varmistuttua.

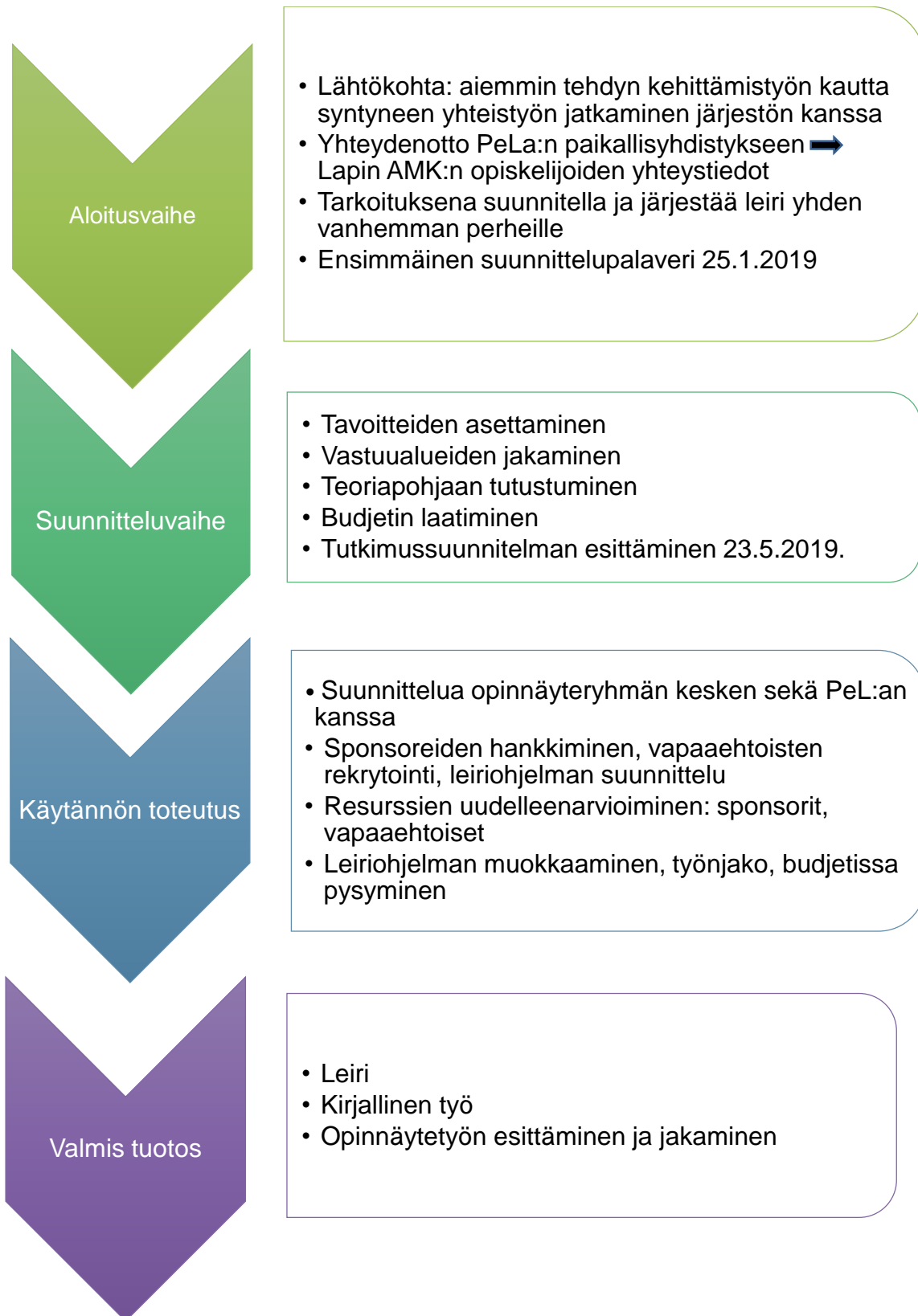
Prosessin tarkistusvaihe voi Salosen (2013, 18) mukaan olla kokonaan oma vaiheensa, jolloin se saattaa olla ajallisesti lyhyt ja kertaluonteinen, mutta se voi sisältyä myös prosessin kaikkiin vaiheisiin. Tarkistusvaiheessa arvioidaan yhdessä toimijoiden kesken aikaansaattua tuotosta ja palautetaan se tarpeen vaatiessa takaisin työstövaiheeseen tai suoraan viimeistelyvaiheeseen. Opinnäytetyössämme tarkistusvaihe jatkui läpi koko prosessin. Jouduimme arvioimaan uudelleen monia päätöksiämme leirin lähestyessä ja

sen aikana. Esimerkiksi keittiöhenkilökunnan vahvuuden suunnittelussa teimme tarkistuksia suuntaan ja toiseen useamman kerran. Myös sponsoreiden tarvetta jouduimme arvioimaan uudelleen ja lahjoittajatahoja hankimme lisää.

Viimeistelyvaiheessa hiotaan tuotosta ja karsitaan turhia osia pois. Tähän vaiheeseen on syytä varata aikaa, sillä se saattaa kestää hyvinkin kauan. Viimeistelyvaiheen vaativuus voi tulla tekijöille yllätyksenä: tässä vaiheessa tulee viimeistellä sekä työn alla oleva tuotos että kirjallinen kehittämishankeraportti. Näistä yhdessä muodostuu toiminnallinen opinnäytetyö. (Salonen 2013.) Leiriohjelman suunnittelu ja tarkemmat yksityiskohdat työllistivät paljon. Mitä lähemmäs leirin ajankohta tuli, sitä tiiviimpää keskinäinen yhteydenpitoimme oli. Ryhmämme piti tarkkaan mieltä kunkin ohjaajan vastualueet käytännössä. Näitä asioita olivat esimerkiksi leiripaikan avainten noutaminen, ruokien hakeminen monesta eri paikasta, sup-lautojen noutaminen, leiriläisten hakeminen, vapaaehtoisten työntekijöiden varmistaminen ja lisärekrytointi sekä toimintarasteilla mukana olevien toimijoiden mukana olon varmistaminen ja peruuntuneiden tilalle uusien varaaminen. Myös kirjallisen osuuden viimeistely oli vaativa ja aikaa vievä prosessi.

5.4 Valmis tuotos

Tuloksena kehittämishanketyöskentelystä valmistuu usein jokin konkreettinen tuote, joka voi olla esimerkiksi esite, kuvaus, kirja, malli, kansio tai toimintapäivä. (Salonen 2013.) Meidän opinnäytteemme tuloksena syntyi leiri yhden vanhemman perheille, jonka kulusta kerrotaan lisää luvussa kuusi. Myös kirjallinen raportti on oleellinen osa valmista tuotosta. Yhteistyöjärjestömme voi ammentaa ideoita mahdollisiin tuleviin leireihin opinnäytetyömme kirjallista osiota hyödyntäen.

KUVIO 1. Prosessin kuvaus

6 LEIRIN TOTEUTUS

Leiripaikaksemme valikoitui Alavieskan Someronkylällä sijaitseva Lumikuru (KUVA 1), joka luokitellaan Alavieskan Virin (2019) internetsivustojen esittelyssä hiihtomajaksi. Lumikuru soveltuu erinomaisesti leirien järjestämiseen, sillä majoitustilaa siellä on noin 30 henkilölle ja keittiötilat ammattikoneineen ovat riittävän suuret. Alakerran salissa on istumapaikat jopa 90 henkilölle ja yläkerran aulassa mahtuu istumaan jopa 80 henkilöä, joten tämä kertoo leiripaikkamme kokoluokan. Naisille ja miehille on omat pukuhuoneet ja saunatilat. Yläkerrassa on yhteensä seitsemän makuuhuonetta ja alakerran takahuoneessa on myös mahdollista yöpyä.

Leiripaikkaa ympäröivät monipuoliset ulkoilumaastot ja pihapiiri on rauhallinen. Kävelymatkan päässä sijaitsee Petäjälammen uimaranta ja grillikatos, jossa voi käydä paistamassa makkaraa. Leiripaikan pihapiirissä on myös oma nuotiopaikka.

KUVA 1. Leiripaikkana toiminut Lumikurun hiihtomaja

6.1 Leirin aloitus

Leiri alkoi perjantaina 14.06.2019 kello 17. Kolmella perheellä viidestä ei olisi ollut mahdollisuutta järjestää itse kyyditystään, joten tarjosimme heille kuljetuksen. Ilmoittautumisen yhteydessä tehtiin huonejako sekä annettiin jokaiselle lapselle oma lahjoituksena saatu puuhakirja. Perheiden asettauduttua taloksi ohjelmassa oli päivällinen.

Päivällisen jälkeen oli lyhyt ohjatun toiminnan hetki, joka järjestettiin ulkona. Tuokion tarkoitus oli käydä läpi käytännön asioita, tutustua toisiimme sekä luoda perusta luottamuksellisen ja avoimen ilmapiirin syntymiselle. Kerroimme osallistujille leirin aikatauluista, turvallisuussuunnitelmasta, vaitiolovelvollisuudesta sekä päihteettömyydestä ja muistutimme lasten olevan ensisijaisesti vanhempiensa vastuulla, ellei erikseen toisin sovita. Tuokio piti sisällään muun muassa Saara Susi -nimileikin, häntähippaa sekä esittelykierroksen, jossa vanhemmat ja lapset esittelivät toinen toisensa vain positiivisia asioita kertomalla. Ohjasimme tuokion aikana myös vapaata keskustelua aktiivisesti myönteiseen suuntaan tavoitteenamme hermistää ilmapiiri hyvän huomaamiselle.

Ensimmäinen leiripäivä päättyi iltapalan jälkeiseen yhteiseen satuhierontahetkeen. Hetken tarkoituksena oli rauhoittaa ilta sekä luoda tila vanhemman ja lapsen väliselle lempeälle ja myönteiselle vuorovaikutukselle. Kerroimme perheille tuokion tarkoituksesta ja satuhieronnasta lyhyesti. Ennen tuokion alkua lapset olivat käyneet iltapesuilla ja asettautuneet yöpuvuissaan vilttien päälle rauhallisen musiikin soivessa taustalla. Vanhemmat saivat tehdä lapsilleen ohjatusti Taikapuu-satuhieronnan (LIITE 5) ohjaajan lukiessa tarinan ja mallintaessa hierontaa. Lasten mentyä nukkumaan muutamien vanhempien ilta jatkui vielä hetken aikaa leirikeskuksen ruokasalissa vapaasti keskustellen ja myöhäisiltapalasta nauttien.

6.2 Toinen leiripäivä

Toinen leiripäivä alkoi aamupalalla kello kahdeksan tuntumassa. Tarkoituksena oli suoda perheille mahdollisimman virkistävä ja stressitön viikonloppu, joten aamupalalle sai tulla liukuvaan tahtiin. Ohjattu toiminta alkoi kello 10 toimintarasteilla, joita perheet saivat kiertää omassa tahdissaan. Rasteja oli yhteensä viisi: perhekuvaus (KUVA 2), hevostoiminta, koiratoiminta, eläinaitauksen rakentaminen luon-

nonmateriaaleista & ötököiden tutkiminen (KUVA 3) sekä pesänrakennus. Rastien tarkoitus oli edesauttaa oivalluksia siitä, miten tärkeää, helppoa ja edullista yhdessä puuhailu lasten kanssa voi olla. Toisaalta rastien tarkoitus oli myös antaa elämyksiä, joihin perheen arjessa ei muutoin välttämättä ole mahdollisuutta.

Perhekuvausten rastilla perheet saivat itse päättää, missä ja miten halusivat tulla kuvatuksi Lumikurua ympäröivässä luontomaisemassa. Kuvia otettiin niin kauan kuin vanhempi ja lapsi/lapset halusivat. Tilanteessa oli vapaaehtoisena toimivan valokuvaajan ja kuvattavien lisäksi läsnä myös yksi ohjaajista. Ohjaajan tarkoituksena oli tukea lasten ja vanhempien välistä myönteistä vuorovaikutusta, toimia peilinä perheiden omille ideoille ja tarpeen tullen keventää tunnelmaa. Ohjaamisen päämääränä oli, että tilanteesta jäisi sekä vanhemmalle että lapselle hyvä muisto. Oli myös tärkeää saada perheet pohtimaan, miksi juuri he ovat hyvä tiimi.

KUVA 2. Perhekuvauksessa koettiin ihania hetkiä. (Niemelä 2019)

Rastitehtävillä eläinaitauksen rakentaminen ja ötököiden tutkiminen olivat lapsille mieluista puuhaa. Ohjasimme vanhempaa toimimaan lapsen/lasten kanssa yhdessä. Lapset tekivät muun muassa käpyhämmäkkeitä sekä hälytysjärjestelmiä kepeistä, ja maatilan eläinaitaus rakentui jokaisen rastilla kävijän jäljiltä valmiimmaksi. Ötököitä sai katsella kiikareilla ja tutkia suurennuslaseilla. Myös pesänrakennus oli lasten mieleen. Rastilla oli tarkoitus rakentaa yhteistä pesää hyödyntäen luonnosta löytyviä materiaaleja. Koirarastilla lapset saivat ohjata koiria tekemään erilaisia temppuja ohjaajan neuvojen mukaan. Hevostoiminnan rastilla lapset pääsivät ratsastamaan ponilla. Rastien jälkeen oli lounaan ja päivälevon aika.

KUVA 3. Hälytysjärjestelmän rakentelua eläinaitaukseen

Päivälevon jälkeen ohjelma jatkui välipalalla sekä eväiden valmistamisella iltapäivän retkeä varten. Jokainen vanhempi huolehti itse perheensä eväisleipien valmistuksesta. Retkikohteena oli lyhyen kävelymatkan päässä sijaitseva Petäjälammen uimaranta. Lammelle matkattiin kahdessa osassa; vanhemmat edeltä kahden ohjaajan johdattamana ja lapset perässä kolmen ohjaajan kanssa. Yksi vanhempi tuotiin paikalle autolla liikuntarajoittuneisuutensa vuoksi. Jakamalla vanhemmat ja lapset omiin ryhmiin halusimme mahdollistaa vanhemmille hetken hengähdystauon lastenhoidosta. Samanaikaisesti ohjaajakollegamme Lapin AMK:sta järjestivät lasten kävelyretkeen ohjattuja luontoelämyksiä ja leikkejä Green Care-menetelmää hyödyntäen. Petäjälammella ohjelmassa oli sup-lautailua (KUVA 4), uimista, ongintaa ja makkaranpaistoa.

KUVA 4. Sup-lautailua Petäjälammella

Lumikuruun palattuamme ilta kului iltapalan ja herkuttelun merkeissä. Tarkoituksena oli, että perheet saisivat rentoutua ja viettää rauhallista, kiireetöntä aikaa oman mielensä mukaan. Lapset saivat leikkiä vapaasti ja aikuiset keskustella. Perheet kävivät iltapalan jälkeen saunassa omaan tahtiinsa ja vanhemmat laittoivat lapset nukkumaan. Saunahetkeen olimme saaneet hemmottelutuotteita, joita perheet saivat vapaasti käyttää. Lasten nukahdettua osa vanhemmista ja ohjaajista jatkoi jutustelua nuotion äärellä.

6.3 Hymyillen kotimatalle

Sunnuntaiamuna perheet heräilivät omaan tahtiinsa aamupalalle. Aamupalan jälkeen kaikki siivosivat huoneensa ja pakkasivat tavaransa. Siivoilujen lomassa laitoimme kaikille halukkaille Pelastakaa Lapset ry:n logolla varustetut tatuoinnit (KUVA 5). Varsinkin lapset olivat innoissaan, kun huomasivat kaikilla olevan samanlaiset kuvat käsissä. Lapset ja aikuiset löivät leikkimielisesti nyrkkejä yhteen ja huudahtelimme “samaa jengiä”.

KUVA 5. ”Samaa jengiä”

Tämän jälkeen kokoonnuimme yhteen loppuohjelmaa varten. Olimme valinneet loppuleikiksi värivarjon (KUVA 6). Värivarjolla leikkiminen on helppoa ja elämyksellistä, mutta vaatii yhteistyötä ja jokaisen panosta. Värivarjo on iso, pyöreä, sateenkaaren värinen kangas, jonka reunoista kaikkien leikkijöiden on tarkoitus pitää kiinni ja heiluttamalla saada aikaan esimerkiksi aaltoja tai varjon keskelle asetetun pallon putoaminen reunojen yli. Yhteisleikin jälkeen lapset menivät Lapin AMK:n opiskelijoiden mukaan antamaan leiripalautetta sadutuksen muodossa ja me Centria AMK:n opiskelijat järjestimme vanhemmille oman palautetuokion.

KUVA 6. Värivarjon alla

Vanhempien palautetuokiassa annoimme vanhemmille palautetta itse sekä toimme esiin myös aiemmin kerätyn vertaispalautteen. Vertaispalautteena toimi sydämenmuotoisiksi leikatut pahvinpalaset (KUVA 7), joihin jokainen leiriläinen ja ohjaaja sai kirjoittaa kauniita asioita sydämeen nimetystä henkilöstä. Kaikille leiriläisille ja ohjaajille oli oma sydämensä. Koimme saavuttaneemme luottamuksellisen ilmapiirin, joten uskalsimme antaa palautteen jokaiselle muiden kuunnellessa. Olimme valinneet sanamme huolella; kaikki antamamme palaute oli positiivista ja rohkaisevaa.

KUVA 7. Vertaispalautesydämet

Palautteen aiheena olivat havaintomme vanhemman ja lapsen välisestä vuorovaikutuksesta. Pyrimme kunkin vanhemman kohdalla kertomaan mahdollisimman konkreettisesti, mitä hyvää olimme havainneet heidän vanhemmuudessaan. Myös muilla vanhemmilla oli mahdollisuus tuoda ilmi huomaamiaan hyviä asioita toisten vanhempien vanhemmuudesta. Tavoitteena oli vanhempien voimaantuminen kiinnittämällä huomio hyvään. Lopuksi luimme Hanna Kivisalon (2018) blogikirjoituksen “Mitä jos armahtaisit itseäsi”, joka löytyy raporttimme esipuheesta. Sitä luettaessa sekä leiriläisten, että ohjaajien poskilla virtasivat kyynelät.

Leirin päätteeksi söimme yhdessä tilaamamme pitsat, joihin jokainen oli saanut valita mieluisensa täytteet. Näin halusimme huomioida jokaisen yksilöllisesti. Jälkiruokana oli jäätelöä. Syömisen jälkeen oli kotiinlähden aika. Halasimme hyvästiksi ja saattelimme leiriläiset kotimatalle. Osan perheistä kyyditimme kotiin.

7 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Opinnäytetyömme oli prosessina työläs, mutta antoisa. Päättyessämme toiminnalliseen opinnäytetyöhön emme osanneet aavistaa, kuinka vaativa prosessi meillä olisi edessä. Ennalta tuttu yhteistyöjärjestö, mielekäs aihe sekä mahdollisuus hypätä mukaan toisten jo aloittamaan suunnitteluun antoivat ymmärtää, että koko prosessi tulisi etenemään vaivattomasti. Opimme kuitenkin nopeasti, että pääsisimme haastamaan itseämme prosessin edetessä monella tapaa; niin joustavuudessa, sinnikkyudessa, luovuudessa kuin ammatillisuudessakin.

Yhteistyön alkaessa ryhmällämme oli jo selkeä käsitys Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry:n toiminnasta ja toimintaperiaatteista. Jaoin Lapin AMK:n opiskelijoiden kanssa paljon yhteisiä arvoja ja ajatuksia leirin suhteen. Vastuun jakaminen oli luontevaa eri suuntautumisvalintojen vuoksi. Koska Lapin AMK:n opiskelijat olivat jo ennen meidän mukaantuloamme tehneet rajauksia leirin suhteen, oli selvää, että nämä ovat ne lähtökohdat, joista ryhdymme muovaamaan oman työmme tavoitteita ja sisältöä. Olimme yhtä mieltä siitä, että meidän on lähdettävä jo aloitettuun suunnitteluun joustavalla ja avoimella asenteella. Emme kokeneet tätä ongelmaksi vaan ratkaisukeskeisyyttä ja sopeutuvuutta vaativaksi, mielenkiintoiseksi haasteeksi. Aika ajoin oli tärkeä palata siihen tosiasiaan, että olemme tulleet mukaan projektiin, jonka aihe on ennalta rajattu.

Käytännön järjestelyt onnistuivat mielestämme ilman suurempia hankaluuksia, vaikka leirin lähestyessä tuntuikin, että tekemistä kasaantui ja kiire painoi päälle. Viime hetken järjestelyt juuri ennen leiriä jäivät suurimmaksi osaksi meidän opinnäytetyöryhmämme hoidettaviksi. Halusimme antaa oman panoksemme leirin järjestämisessä ottamalla enemmän vastuuta käytännön asioista, sillä tiesimme Lapin AMK:n opiskelijoiden tehneen jo jonkin verran työtä leirisuunnittelun alkuvaiheessa ennen meidän mukaantuloamme.

Pyrimme olemaan huolellisia ja perusteellisia järjestelyiden suhteen alusta loppuun saakka. Turvallisuussuunnitelmasta tuli mielestämme kattava ja olimme iloisia huomattessamme, että kaikille järjestäjille turvallisuus, esteettömyys ja luontoa kunnioittavat arvot olivat tärkeitä ja asiat otettiin vakavasti. Jokainen meistä ymmärsi, kuinka suuri vastuu meillä järjestäjinä oli leiriläisten turvallisuudesta. Sponsoreiden hankinnassa halusimme toimia ammatillisesti ja eettisesti oikein. Yllätyimme positiivisesti siitä, kuinka innokkaasti yritykset lähtivät kanssamme tekemään hyvää. Jokainen mukaan lähtenyt yritys

(LIITE 6) loi aina vaan enemmän uskoa itseemme ja toimintaamme. Luonnollisesti saimme myös kielteviä vastauksia, mutta emme antaneet niiden lannistaa, vaan jatkoimme sponsoreiden hankkimista sinnikkäästi. Pidimme samalla huolta, että emme pyydä enempää kuin tarvitsemme. Kun ruokaa sittemmin jäi yli, lahjoitimme sen perheille.

7.1 Tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli järjestää leiri yhden vanhemman perheille. Tavoitteinamme oli vanhempien voimaantuminen, vertaistuen löytyminen sekä vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukeminen. Seurasimme leirin onnistumista ja tavoitteidemme toteutumista havainnoimalla leirin ilma-
piiriä ja keskusteluja sekä keräämällä palautetta perheiltä suullisesti ja kirjallisesti. Dokumentoimme havaintomme leirin aikana äänittämällä.

Tärkeänä tavoitteena ollut vertaistuen löytyminen toteutui sekä omien havaintojemme että saamamme palautteen perusteella hyvin. Huomasimme jo leirin ensimmäisenä iltana, että vanhemmat jakoivat mielellään kokemuksiaan yksinhuoltajuudesta keskenään. Ilmapiiri oli luottamuksellinen, välitön, avoin ja hyväksyvä. Vaikeistakin asioista keskusteltiin ja kipeiden tunteiden noustessa pintaan ryhmä osoitti myötätuntoaan. Toisaalta ryhmässä oli mahdollista olla mukana ilman painetta omien raskaiden asioiden puheeksi ottamisesta. Hiljaisempien vanhempien ilmeet ja eleet sekä jälkeensä antama palaute kertoivat kuitenkin, että vertaistuki oli ollut tärkeää myös heille. Vertaistuen löytymisestä kertoo myös se, että osa vanhemmista vaihtoi yhteystietoja jo leirin ensimmäisenä päivänä ja kertoi aikovansa pitää yhteyttä myös jatkossa. Myös lapset olivat toinen toisilleen vertaisia ja välillä vaikutti siltä, kuin he olisivat tunteet toisensa jo pitkään.

Vertaistuen tavoitteen toteutumiseen vaikutti mielestämme eniten huolella tehty kohderyhmän valinta. Kaikkia perheitä yhdisti samankaltainen elämäntilanne yhden vanhemman perheinä. Neljällä perheellä viidestä lapset olivat kolmen ja viiden ikävuoden väliltä, joten vanhemmat löysivät keskusteltavaa myös lasten kehitysvaiheiden kautta. Samanikäisyys oli myös lasten etu - yhteiset leikit löytyivät helposti ikätovereiden kanssa. Toinen tärkeä tekijä vertaistuen löytämiseksi oli sopivan löyhä ohjelmarakenne. Vanhemmat hakeutuivat toistensa seuraan juuri ruokahetkien jälkeen tai illalla, kun lapset olivat nukkumassa.

Voimaantumisen toteutuminen oli haasteellisempaa osoittaa, sillä voimaantuminen on vaikeasti mitattava, ensisijaisesti yksilön oma kokemus. Koska emme kysyneet vanhemmilta voimaantumisesta, emme voi tarkalleen tietää, kuinka tavoite toteutui. Voimaantumisesta kertovia merkkejä oli kuitenkin havaittavissa läpi leirin. Tämä näkyi erityisesti leirin lopetustuokiossa, jossa vanhemmat saivat hyvää palautetta vanhemmuudestaan sekä meiltä ohjaajilta että muilta vanhemmilta. Eräs vanhempi kertoi, että hänen meiltä saamansa hyvä palaute oli ensimmäinen hänen vanhemmuudestaan sanottu positiivinen kommentti koskaan. Hyvän vahvistamisen vaikutukset olivat silminnähden havaittavissa heti tuokion jälkeen muun muassa vanhempien hyväntuulisuutena ja erityisen lämpimänä vuorovaikutuksena lastensa kanssa. Tulkitsimme näiden havaintojen kertovan vanhempien voimaantumisesta.

Lopetushetken valitsemamme Hanna Kivisalon teksti oli oman kokemuksemme mukaan voimaannuttava. Huomasimme, että sanat nostivat palautetuokiossa myös vanhempien tunteita pintaan. Osa vanhemmista pyysi tekstiä itselleen ja koki siinä olevan juuri ne sanat, joita he eivät tekemästään valtavasta ja tärkeästä työstä olleet koskaan aiemmin saaneet kuulla. Myös sydämen muotoisille pahveille kerätty vertaispalaute sai osakseen positiivisia kommentteja leiriläisiltä. Osa koki vertaispalautteen hyvin merkitykselliseksi ja kertoi aikomuksestaan asettaa sydämen muistoksi jääkaapin oveen, jotta voi joka päivä palauttaa mieleensä nämä positiiviset asiat itsestään. Eräs vanhempi sanoi, ettei ollut ennen saanut vastaavaa vertaispalautetta ja kaivanneensa tällaista pientä ja piristävää asiaa, jota voi katsella aina huonon hetken koittaessa.

Vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukeminen oli tavoitteena haastava, sillä se vaati meiltä ohjaajilta aktiivista sitoutumista tavoitteellisesti ohjaamaan myös varsinaisen ohjatun toiminnan ulkopuolella. Välillä hoidimme monta käytännön asiaa samanaikaisesti ja vuorovaikutuksellinen tukeminen jäi vähäisemmäksi kuin ideaalitulanteessa olisimme toivoneet. Olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että kykenimme säilyttämään reflektiivisen ohjausotteen läpi leirin. Ohjaamisemme oli määrätietoista ja tarkoituksemme oli innostaa vanhempaa huomaamaan hyvä lapsessaan. Puhuessamme itse lapsille ymmärtävästi, kiinnostuneesti ja positiiviseen sävyyn mallinsimme vanhemmille lempeitä kommunikoinnin keinoja. Toisinaan käänsimme keskusteluja kielteisestä myönteiseen selvemmin. Esimerkiksi aloitus-
tuokiossa erään vanhemman kutsuessa lastaan ”yhden sortin sankariksi”, tartuimme kommenttiin ja peilalsimme sen takaisin ihastellen, mikä ”supersankari” tämä lapsi olikaan.

Myös vanhemman ja lapsen yhdessä suorittamat rastitehtävät tukivat perheen keskinäistä vuorovaikutusta. Ohjasimme vanhempia toimimaan lastensa kanssa yhdessä myös niillä rasteilla, joiden sisältö oli hyvin lapsilähtöistä. Tutkimalla hyönteisiä tai rakentamalla pesää luonnon materiaaleista yhdessä lapsen

kanssa vanhemmat pääsivät konkreettisesti lähelle lapsen maailmaa. Lapset olivat silminnähdessä onnellisia vanhempien ollessa aidosti läsnä ja kiinnostuneita juuri heistä ja heidän tekemisestään.

Etenkin perhekuvauksen rastilla lasten ja vanhempien välinen vuorovaikutus kukoisti. Tällä rastilla oli myös voimaantumisen kannalta tärkeä merkitys. Perhekuvauksesta saatu palaute oli pääosin positiivista. Eräs vanhempi oli hyvin onnellinen, kun näki lapsensa nauttivan kuvattavana olemisesta saadessaan kuvaajan huomion täysin itseensä. Moni vanhemmista kertoi myös, että heillä ei ole vastaavia kuvia ollenkaan ja kokivat saavansa sponsoroituna teetettävästä kuvasta mukavan muiston. Perheille painotettiin sitä, että kuva saa olla juuri heidän näköisensä, eikä sille ole asetettu tiettyjä raameja kenenkään taholta. Tärkeintä oli, että perheet kokivat kuvan itselleen merkitykselliseksi. Tavoitteenamme kuvaukselle oli voimaannuttavan kokemuksen ja mukavan muiston saaminen sekä perheiden saama ymmärrys siitä, kuinka hyvä tiimi he yhdessä ovat. Koimme suullisesti saamamme palautteen ja omien havaintojemme perusteella, että nämä kuvaukselle asettamamme tavoitteet toteutuivat hyvin.

7.2 Ammatillinen kasvu

Kasvoimme opinnäyteprosessin aikana ammatillisesti etenkin ohjaamis- ja vuorovaikutustaitojen osa-alueilla sekä tiimityötaitoissa. Pidimme alusta alkaen tärkeänä ryhmätyöskentelymme toimivuutta, sillä ryhmätyöskentelyn onnistuminen on avainasemassa myös projektin onnistumiselle kokonaisuutena (Kymäläinen, Lakkala, Carver & Kappari 2016, 34). Lähtökohtamme ei ollut mutkaton, sillä tiimimme muodostui kahdesta toisilleen ennalta tuntemattomasta opiskelijaryhmästä. Riskinä oli, että tunnetta kaikkien yhteisestä projektista ei pääse syntymään. Pelkäsimme myös, että alkuperäinen jaottelu kahteen ryhmään säilyy läpi koko projektin häiriten yhteistyötä. Pidimme riskinä myös ajautumista suoranaiseen vastakkainasetteluun, jossa molempien opinnäyteryhmien omat tavoitteet olisivat ristiriidassa keskenään. Vaikka olemmekin tyytyväisiä lopputulokseen ja koemme, että yhteistyö sujui pääpiirteittäin hyvin, olemme kasvaneet ammatillisesti eniten juuri niiden haasteiden kautta, joita kohtasimme leiriä järjestäessämme ja leirillä ohjatessamme.

7.2.1 Tiimityötaitojen kehittyminen

Tuckman (1965) jakaa ryhmän kehityksen kuuteen vaiheeseen; aloitukseen, muodostumiseen, kuohuntaan, sopimiseen, kypsään toimintaan ja hajoamiseen (Tuckman 1965; Kymäläinen ym. 2016, 34). Myös

meidän ryhmämme vaiheet noudattivat Tuckmanin vanhaa kuvausta ryhmän kehityksestä. Jälkikäteen oli jopa lohdullista huomata, kuinka ainutlaatuisiksi luullemme kriisi opinnäyteryhmien kesken olikin aivan luonnollinen osa ryhmän kehitystä. Kuohuntavaiheessa alkoi nousta esiin kärkeviä kommentteja ja erimielisyyksiä. Koimme välillä tullemme sivuutetuiksi ja aistimme, että toisella opiskelijaryhmällä oli herännyt epäilyksiä yhteistyömme kannattavuudesta. Otimme epämääräisen, negatiivisen ilmapiirin rohkeasti puheeksi ja saimme huomata, kuinka suuri merkitys avoimuudella on keskinäisessä kommunikaatiossa – etenkin kun kommunikointi tapahtuu kirjoittamalla. Ääniviestien sekä ryhmäpuheluiden hyödyntämisestä kommunikaatiossa oli kaikille osapuolille konkreettinen apu. Asioista puhuminen niiden oikeilla nimillä oli avain sovintoon ja kypsään toimintaan. Tärkein oppimamme asia tällä osa-alueella oli luottamus siihen, että avoimuus kannattaa.

Tiesimme jo etukäteen viiden ihmisen aikataulujen yhteensovittamisen hankaluudesta, sillä neljällä viidestä oli kokoaikainen työ sekä kaikilla pienet lapset. Siitä huolimatta koimme välillä epätoivon tunteita siitä, onnistuuko projekti näiden haasteiden vuoksi lainkaan. Luovat yhteydenpitokeinot helpottivat kuitenkin työtämme ja saimme asiat aina jollakin keinolla selvitettyiksi ilman merkittäviä yhteentörmäyksiä. Pyrimme jokainen ottamaan vastuuta omien mahdollisuuksiemme mukaan ja luottamus toinen toistemme sitoutuneisuuteen oli vahva läpi prosessin. Roolimme ja työnjakomme eivät olleet yksityiskohdaisesti ennalta suunniteltuja vaan pikemminkin tilannekohtaisesti ratkaistuja.

7.2.2 Kohti parempia ohjaustaitoja

Ohjaaminen leirillä sujui meiltä luontevasti, vaikka jännitimmekin sitä etukäteen. Oli alusta asti selvää, että emme halua luoda leirille asetelmaa, jossa ohjaajat olisivat leiriläisten yläpuolella ikään kuin asiantuntijan asemassa. Halusimme olla ihmisiä ihmisille. Ilman ohjaajien yllä olleita Pelastakaa Lapset yhdistyksen värimaailmaa mukailevia punaisia paitoja ei meitä olisi osannut erottaa porukasta. Saimme luotua tunnelman välittömäksi, rennoksi ja kotoisaksi. Leirin alussa tekemämme “mitä puhutaan leirillä, jää leirille” -lupaus sai ilmapiirin luottamukselliseksi ja jokainen sai luvan olla oma itsensä ja tulla kunnioitetuksi juuri sellaisena.

Ohjaustyössä leirillä koimme yhdeksi haastavimmista, mutta ammatillisesti kasvattavimmista seikoista ympärivuorokautisen saatavilla olon. Meidät kaikki yllätti se, kuinka raskasta oli olla 24 tuntia vuorokaudesta saatavilla kuitenkin ammatillisuutemme säilyttäen. Oli jaksettava olla kuunteleva, sisäistävä, ohjaava ja vastaanottava, vaikka kuinka olisi väsyttänyt. Yöunet jäivät melko vähäisiksi, sillä halusimme vielä päivän päätteeksi purkaa yhdessä päivän tapahtumia ohjaajien kesken ja valmistella seuraavaa päivää. Joidenkin meistä oli myös herättävä aikaisin valmistamaan aamupalaa.

Osasimme kuitenkin jakaa vastuualueita niin, että myöhään vanhempien kanssa iltaa istuneet ohjaajat saivat aamulla nukkua pidempään. Lasten päivälevon aikaan yritimme ottaa hieman omaa rauhallista aikaa esimerkiksi kävellen leiripaikan ympäristössä, mutta usein saimme kuitenkin leiriläisiä seuraksemme. Ymmärsimme, että ammatillisuuteen kuuluu myös tiedostaa oman jaksamisensa rajat ja pitää huolta omasta hyvinvoinnistaan. Jos olisimme osanneet ottaa tämän saatavilla olon kuormittavuuden huomioon, olisimme järjestäneet leiripaikalle ohjaajien oman levähdystilan, jossa koota ajatuksia ja hengähtää pystyäksemme taas olemaan täysin läsnä.

Ammatillisen identiteetin rajaamiseen oli myös kiinnitettävä huomiota. Tasapainoilua oli erityisesti läheisyyden ja etäisyyden säätelyssä. Luottamuksellisuuden saavuttamiseksi myös meidän oli annettava itsestämme leiriläisille, mutta samanaikaisesti tiedostettava, missä menevät henkilökohtaiset rajamme. Mäkisalo-Roposen (2012, 171) ajatus, että kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa tulisi olla tavoitteena kumppanuus, tarkoittaa molempien osapuolten mahdollisuutta ja oikeutta ilmaista mielipiteensä. Alkuun jännitimme, osaisimmeko löytää sopivan tasapainon itsestä antamisen ja ammattilaisena säilymisen välille. Tunnelman ollessa kotoisa ja rento mietimme tarkasti, kuinka paljon meidän on tarkoituksenmukaista tuoda keskusteluun omia kokemuksiamme. Välillä rajojen pohtiminen oli haastavaa ja pelottavaakin, mutta ehkä juuri asian tiedostamisen vuoksi onnistuimme siinä hyvin. Jotkut leirille osallistuneista kokivat meidät viikonlopun jälkeen jopa niin läheisiksi, että lähettivät meille esimerkiksi kaveripyyntöjä henkilökohtaisille tileillemme sosiaalisessa mediassa. Tämä oli myös yksi mietinnän paikka oman yksinäisyyden rajaamisessa.

7.3 Kriittiset pisteet

Kuten kaikissa projekteissa, myös tässä projektissa oli omat kriittiset pisteensä. Leiriä järjestäessä jouduimme useaan kertaan arvioimaan päätöksiämme uudelleen, sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin ja

soveltamaan toimintaamme. Yksi merkittävimmistä kehittämiskohdista suunnittelussamme oli vapaaehtoisten tarpeen arvioiminen. Jo suunnitteluvaiheessa ajattelimme tarvitsevamme vapaaehtoisia huolehtimaan ruoan valmistamisesta ja muusta muonituksesta. Eräs ravintola-alan ammattilainen lupautui tulemaan avuksemme vapaaehtoisena ja pyytämään tuttuaan mukaansa. Avun varmistuttua leiriin oli vielä usea kuukausi, mutta luotimme saavamme apua. Kuitenkin viime hetkellä ennen leiriä vapaaehtoinen perui tulonsa työllistymisensä vuoksi, eikä ollut saanut ketään houkuteltua tilalleen.

Joutuimme asian suhteen aloituspisteeseen. Ajattelimme hetken jonkun meistä ohjaajista huolehtivan ruokapuolesta ja olimme melko varmoja siitä, että tämä onnistuisi. Onneksi saimme kaksi vapaaehtoista hygieniapassin omaavaa henkilöä keittiölle - toisen perjantaille ja toisen lauantaille. Ajatuksenamme vielä tässäkin vaiheessa oli oletus siitä, että joku meistä on näiden vapaaehtoisten apuna. Leirin aikana huomasimme, kuinka valtavan suuri työ keittiöllä oli. Kävimme välillä keittiöllä auttamassa, mutta totuus oli, että meillä oli kädet täynnä töitä leirin ohjaamisessa. Vapaaehtoiset selviytyivät tehtävästään hienosti, mutta päivä oli heille varmasti todella raskas. Pahoittelimme järjestelyä ja esitimme nöyrät kiitokset lahjoituksena saatujen ruusujen kera ihanille vapaaehtoisillemme. Vapaaehtoiset itse eivät olleet kuitenkaan iloksemme nähneet asiaa yhtä raskaana.

Tiesimme pienten lasten äiteinä, että lapsiperheen arjessa harvoin aikataulut sujuvat minuutilleen ja liukumavaraa siirtymätilanteisiin on jätettävä runsaasti. Leiriohjelma sisälsi suuntaa antavat kellonajat ohjatuille toimintatuokioille, mutta näistä joustettiin tilanteen mukaan. Leirin kuluessa huomasimme kuitenkin, että hiljaisuuden alkamiselle ilta-aikaan olisi pitänyt asettaa jokin tietty aika, joka olisi ollut kaikkien leiriläisten tiedossa. Leirin kuluessa huomasimme myös, että olisi ollut tärkeää kertoa leiriläisille tarkemmin yleisiä käytänteitä heti leirin aluksi. Tärkeä ohje, jonka unohdimme kertoa, oli se, että ruoanvalmistukseen tarkoitettut tilat ovat hygieni- ja turvallisuussyistä ainoastaan keittiöhenkilökunnan käytössä, sillä leiriläisiä jouduttiin ohjeistamaan tästä useita kertoja leirin aikana.

Haastavimmat tilanteet opinnäyteryhmiemme välisessä vuorovaikutuksessa liittyivät tilanteisiin, jolloin näkemuserot työmme sisällöistä olivat merkittäviä. Tästä esimerkkinä sanottakoon toimintarastien sisältöjen suunnittelu. Meidän näkemyksemme mukaan olisi ollut tarkoituksenmukaista sisällyttää voimauttavia ja vertaistukea vahvistavia sisältöjä rasteihin, kun taas toisen opiskelijaryhmän näkökulmasta tärkeintä oli, että rastien sisällöt toteuttavat Green Care -menetelmän periaatteita. Olisimme halunneet sisällyttää myös muuhun leiriohjelmaan enemmän hyödyllisiksi kokiamme ja hyviä tuloksia saavuttaneita menetelmiä, mutta aikaa oli rajallisesti ja halusimme jättää leirille myös rauhallisia hetkiä ja vapaa-

aikaa. Vaikka vain yksi toteutuneista rasteista oli lopulta täysin meidän käsialaamme, osasimme hyödyntää myös toisen opinnäyteryhmän suunnittelemaa luontorasteja omasta näkökulmastamme käsin. Toisen ryhmän keskittyessä rasteilla tarkkailemaan Green Care -menetelmän soveltuvuutta rastitoimintaan, me syvennyimme tarkkailemaan ja tukemaan lasten ja vanhempien välistä vuorovaikutusta. Näin toimimalla osoitimme joustavuutta ja hyvää arviointikykyä, sillä itsepintaisempi omien keinojen ja tavoitteiden puolustaminen olisi tässä kohtaa johtanut vain ristiriitatilanteisiin.

Jo ennen leirin alkua tiedostimme, että vastoinkäymisiä ja suunnitelmien muutoksia tulee varmasti. Olimme ennakkoon varautuneet pitämään yllä positiivista asennettamme ja suhtautumaan asioihin improvisoiden parhaamme mukaan muuttuvissa tilanteissa. Olimme esimerkiksi suunnitelleet rastitehtävien yhteyteen vertaispalautteen antamisen sydämenmuotoisille kartonginpaloille. Ulkona oli kuitenkin kova tuuli, sydämet meinasivat lähteä tuulen mukaan, eivätkä lapset jaksaneet keskittyä palautteen antamiseen ympärillä olleiden mielenkiintoisten aktiviteettien vuoksi. Päätimme, että jätämme vertaispalautteet sisätiloihin, missä jokainen voi omassa tahdissaan käydä ajatuksiaan kirjoittamassa.

Valokuvaajan saaminen leirille oli epävarmaa ja leiriläiset saivat vasta samana päivänä tietää tulevasta perhekuvauksesta. Tästä saimme kritiikkiä, koska osa leiriläisistä olisi halunnut valmistautua kuvaukseen esimerkiksi erilaisilla vaatevalinnoilla. Toisen opinnäytetyöryhmän suunnittelemissa toimintaras-teille saimme heikot ohjeistukset, mistä johtuen jouduimme improvisoimaan paljon. Tämä onnistui meiltä kuitenkin hyvin ja osa leiriläisistä oli kokenut juuri toimintaras-tit parhaiten järjestetyksi ja mukavimmaksi osuudeksi leiriä. Sääolosuhteiden ollessa välillä tukalan kuumat, osa vanhemmista hakeutui sisätiloihin kesken rastitehtävien. Tilanteessa otimme vastuun lapsista, jotta he saivat osallistua kaikille rasteille vanhemman poissaolosta huolimatta.

Kirjallisen työn tuottamisen kriittiset pisteet liittyivät enimmäkseen yhteisen ajan löytämiseen. Kirjoittamisprosessi käynnistyi toden teolla vasta leirin jälkeen. Olimme tutustuneet ennalta leirimme kannalta tärkeisiin viitekehyksiin, mutta kirjoitimme ne auki vasta leiriviikonlopun jälkeen. Näin jälkeinpäin ajateltuna kirjoittaminen olisi ollut hyvä aloittaa jo ennen leiriä, jolloin olisimme voineet keskittyä vielä tarkemmin menetelmiimme ja tavoitteisiimme. Leirielämä oli hyvin hektistä, eikä kirjoittamiselle leirin aikana ollut mahdollisuutta. Meille oli luontevaa tallentaa muistiinpanoja leirin etenemisestä äänittämällä asiat mahdollisimman pian tuokioiden ja havaintojemme jälkeen. Äänittämämme havainnot ja arvioinnit suoriutumisestamme ja tavoitteidemme toteutumisesta purimme yhdessä kirjalliseen muotoon

ja näin ollen meidän oli helppoa palata asioihin pitkänkin ajan kuluttua. Kirjallisen työn tuottamisvaiheessa kipuillimme eniten työn rakenteen asettelussa. Rakennemallia sekä kappaleiden asettelua ja sisältöjä muutimme ja pohdimme paljon.

7.4 Palautteet leiriläisiltä

Palautelomakkeemme (LIITE 7) kysymyksiä mietimme tarkkaan. Emme halunneet tehdä lomakkeesta liian haastavaa vastata, vaan meille oli tärkeää pitää se niin yksinkertaisena, että leiriläiset jaksaisivat vastata kysymyksiin. Ensimmäisessä versiossa palautelomakkeeseen sisältyi kysymys “Mitä luulet muistavasi leiristä viiden vuoden päästä?”. Yhteistyöjärjestömme sai meidät pohtimaan, onko kohderyhmämme kuitenkin liian vaikeaa vastata näin kauaskantoiseen kysymykseen. Päätimme jättää kysymyksen pois. Leirin onnistuttua hyvin ja kohderyhmän oltua innokas palautteen antamiseen, tuntuu siltä, että kysymys olisi ollut mielenkiintoinen ja hyvä ratkaisu.

Jos aikaa ja resursseja olisi ollut enemmän, olisimme halunneet todentaa leirin tavoitteen vertaistuen löytymisestä ja selvittää, ovatko vertaissuhteet kantaneet vielä leirin jälkeenkin. Joitakin kysymyksiä olisimme voineet muotoilla niin, että olisi selkiytynyt paremmin se, että kysymys on tarkoitettu vanhemmalle. Osaan kysymyksistä saimme vastauksia, jotka saatoimme tulkita lasten antamiksi. Myös voimaantumisen kokemuksesta olisimme voineet kysyä palautelomakkeessa, vaikka kysymys olisikin voinut olla hankalasti vastattava. Kokonaisuudessaan olimme kuitenkin tyytyväisiä kysymyksiin, niiden asetteluun sekä saadun palautteen kattavuuteen.

Palautelomakkeeseen valikoitui lopulta viisi arkista ja helposti ymmärrettävää avointa kysymystä sekä tila vapaamuotoiselle palautteelle:

- Mainitse kaksi asiaa, jotka olivat leirillä mielestäsi hyvin järjestetty
- Entäpä kaksi asiaa, jotka olisi voinut järjestää paremmin
- Uskotko saaneesi leiriltä työkaluja arjessa jaksamiseen? Minkälaisia työkaluja?
- Jos joku kysyy sinulta tästä leiristä, mitä kerrot ensimmäiseksi?
- Mitä lapsesi on tuonut esiin leiristä?
- Terveisesi ohjaajille

Palautelomakkeen ensimmäisen kysymyksen vastaukset leirillä hyvin järjestetyistä asioista olivat keskenään yhteneväisiä. Erityisen tyytyväisiä leiriläiset olivat olleet leirillä tarjottuun ruokaan sekä majoitukseen. Toimintarastit ja metsäretki keräsivät osakseen positiivista palautetta niin aktiviteettien kuin järjestelyidenkin osalta. Mahdollisuus vapaisiin pihaleikkeihin oli koettu tärkeäksi. Leirin aikataulutukseen, erityisesti lasten päivälevon osalta, oltiin tyytyväisiä. Myös vapaa-aikaa oli ollut sopivasti. Vanhemmat nostivat merkityksellisenä asiana esiin vertaistuen ja sen, että he saivat välillä olla myös aikuisten kesken lasten touhutessa ohjaajien kanssa. Kiitosta vanhemmat antoivat leiristä kokonaisuutena sekä ohjaajien kannustavuudesta.

Rastit olivat tosi mukavia, varsinkin hepparasti. Vapaa-aikaa oli myös sopivasti ja ei tarvinnut olla nälissään missään vaiheessa. Oli kiva kun vanhemmat saatiin olla välillä ilman lapsia.

Pyysimme palautelomakkeessa leiriläisten huomioita mahdollisista kehittämiskohdista. Jotkut vanhemmat olivat kokeneet, että rastitoiminnan ja yleisen ajanhallinnan olisi voinut järjestää paremmin. Iltahiljentymisen osalta oli toivottu aikataulullisesti parempia järjestelyitä. Metsäpolun kunnan varmistaminen sai myös kehittämispalautetta osakseen. Yhden mielestä ohjelman olisi voinut kokonaisuudessaan järjestää paremmin. Palautetta saimme myös koskien sitä, ettei vanhemmalle lapselle ollut leirillä samanikäistä seuraa.

Metsäpolun kunnosta olisi voinut olla tarkempaa tietoa. Iltahiljentyminen lapsilla

Kaikki vanhemmat kertoivat saaneensa leiriltä joitain työkaluja arkeensa. Palautteesta nousi esiin, että vanhemmat olivat saaneet uusia ajatuksia erityisesti yhteiseen tekemiseen. Esimerkiksi rastitoiminnan, mielikuvitusretkien ja luonnon tutkimisen tuominen omaan arkeen oli monelle vanhemmalle uutta. Vanhemmat olivat oppineet rauhallisen toimimisen mallia ja hallintaa kiukunpuuskiin myös toisilta vanhemmilta. Muiden samankaltaisessa elämäntilanteessa olevien vanhempien kokemusten kuuleminen, vertaistuen merkitys, uudet ystävyysuhteet ja positiivisen palautteen saaminen vanhemmuudesta oli koettu merkitykselliseksi.

Kyllä kun seurasin muiden vanhempien toimintaa.
Mm. rauhallisuutta ja lapsen tekojen sanottamista.

Palautelomakkeen kohtaan ”Jos joku kysyy sinulta tästä leiristä, mitä kerrot ensimmäiseksi?” vanhemmat olivat maininneet hyvän ruoan ohella sen, kuinka mukavaa heillä oli leirillä ollut. Hyvän leirikokonaisuuden ja runsaiden aktiviteettien ohella moni kertoisi ensimmäisenä leirillä olleista eläimistä sekä uintireissusta lammelle. Hyvä ilmapiiri ohjaajien ja leiriläisten kesken nousi tämän kysymyksen vastauksissa selkeästi avainasemaan. Leiriläiset kertoivat vastauksissaan aikovansa ehdottomasti suositella leiriä muillekin, mikäli tällaisia järjestetään vielä tulevaisuudessa.

Hyvä ilmapiiri ohjaajien ja leiriläisten kesken. Rentoa hupsuttelua

Aikuisten palautteen lisäksi halusimme saada palautetta myös lapsilta. Teimme sen pyytämällä vanhempia kertomaan, mitä lapset olivat nostaneet heille esiin leiristä. Lapset olivat maininneet leirin parhaiksi asioiksi pääosin kaverit ja mielekkään tekemisen. Leikkiminen ja hyvä ruoka olivat myös lasten mieleen. Satuhieronta oli jäänyt lasten mieliin rauhoittavana ja positiivisena kokemuksena. Aktiviteeteista suosituimpia olivat olleet poniratsastus, majanrakennus, uinti, sup-lautailu sekä vapaa leikki. Lapset olivat kokeneet ”ihanaksi” yhdessä vietetyn ajan oman vanhemman kanssa.

Mukavaa kun on kavereita, paljon mieluista tekemistä ja leikkiä.
Hyvää ruokaa. Ja ihanaa kun äiti mukana.

Palautelomakkeen kohdassa ”terveisesi ohjaajille” saimme paljon koskettavia ja kannustavia palautteita. Leiriläiset olivat kuvailleet kaikkia ohjaajia ”kivoiksi, hauskoiksi ja ihaniksi”. Vanhemmat olivat kokeneet, että olimme ottaneet kaikki tasavertaisesti huomioon aidosti välittäen. Terveisiin leiriläiset olivat piirtäneet sydämiä ja kertoneet, kuinka meidän kanssamme on ollut helppoa ja hauskaa keskustella ja touhuta kaikenlaista. Kiitosta saimme myös lasten kanssa touhuamisesta. Moni halusi vielä palautteessaan erikseen kiittää ja ”nostaa hattua” itse leirin järjestämisestä sekä heidän mahdollisuudestaan osallistua leirille. Palautteiden lopussa leiriläiset toivottivat ohjaajille paljon halauksia ja suukkoja sekä hyvää jatkoa.

Leiri oli tosi mukava ja te ohjaajat olitte kaikki tosi ihania. Otitte kivasti kaikki huomioon ja teille on ollut helppo jutella. Teistä kaikista huomaa että välitätte oikeasti meistä kaikista.

Suullista palautetta kuulimme leirin kuluessa paljon. Leiriläiset kehuivat leirin aikana tarjottua ruokaa ja erityisesti runsas aamupalakattaus ja maistuva kotiruoka saivat kiitosta. Yksi vanhempi, jonka lapsella ei ollut leirillä ikäistään seuraa oli kokenut, että leirillä oli liikaa ”luppoaikaa”. Muut vanhemmat taas

antoivat paljon positiivista palautetta juuri aikataulun väljyydestä ja siitä, että leirillä oli ollut sopivasti ohjattua toimintaa suhteessa vapaa-aikaan. Keskusteluissa vanhemmat nostivat useaan otteeseen esille sen, kuinka tärkeää heille oli ollut tavata samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia vanhempia ja saada itselleen ja lapsilleen uusia ystäviä. Vanhemmat olivat myös iloisia siitä, että lapset olivat keskenään niin saman ikäisiä ja löysivät uusia leikkikavereita. Eräs vanhempi koki erityisen tärkeäksi leikkikavereiden löytymisen, sillä hänen lapsensa oli aiemmin joutunut kiusatuksi, eikä hänellä ollut kavereita ennestään.

7.5 Palautteet yhteistyökumppaneilta

Koimme yhteistyön Pelastakaa Lapset ry:n Ylivieskan paikallisyhdistyksen kanssa onnistuneeksi. Pyy-simme välipalautetta tekemästämme työstä ja mielipiteitä esimerkiksi valmiista leirikirjeestä ennen niiden lähettämistä leiriläisille. Saamamme palaute oli rehellistä ja rakentavaa. Palautteen saaminen vaati kuitenkin paljon omaa aloitteellisuuttamme, sillä kuten mainittua, yhdistys toimii täysin vapaaehtoisten voimin. Hallituksen jäsenet ovat kaikki tahoillaan kiinni omissa päivätöissään, eivätkä välttämättä ehtineet lyhyellä aikataululla vastata kysymyksiimme kovin nopeasti. Saimme kuitenkin aina yhteyden yhdistykseen, kun annoimme asioille aikaa. Saimme yhteistyöjärjestöltämme melko vapaat kädet tehdä leiristä meidän näköisemme, yhdistyksen arvoja ja toimintaperiaatteita kunnioittaen. Yhdistykseltä välittyi meille myös tunne siitä, että meihin ja ammattitaitoomme leirin järjestämisessä luotetaan.

Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry ja Peruspalvelukuntayhtymä Kallion lastensuojelun edustaja antoivat meille palautetta yhteistyöstämme sekä itse leiristä. Palautteet annettiin pääosin sen perusteella, mitä leirille osallistuneet olivat heille kertoneet. Sosiaalitoimen edustaja kertoi, että on kuullut asiakkailtaan leiristä pelkästään hyvää palautetta. Leirille osallistuneet asiakkaat olivat olleet oikein tyytyväisiä ja erityistä kiitosta oli annettu siitä, miten hienosti liikuntarajoitteet oli huomioitu leirin aikana. Leirillä ollut poni oli ollut eräälle lapselle aivan ”ykkösjuttu”.

Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry antoi palautetta myös kirjallisessa muodossa. Alla Pelastakaa Lapset ry:n Ylivieskan paikallisyhdistyksen hallituksen jäsenen lähettämä palauteviesti meille kokonaisuudessaan:

Iloisena olen kuunnellut ja lukenut leiriläisten palautteita. Leiri kaikinensa todella onnistunut ja osallistujille tosi tärkeä. Toivottavasti se saa jatkoa jossain muodossa. Onnistuitte täydellisesti leirin toteutuksessa, vaikka suunnitteluvaihe ei ollut aina niin helppoa teidän opiskelijoiden kesken. Mutta tästäkin oppii: kasvokkain viestiminen aina helpompaa eikä tule niin helposti väärinymmärryksiä kuin viestittelyn kautta. Välimatkakin oli tietty oma haasteensa. Kuitenkin näistä mutkista huolimatta saitte järjestettyä onnistuneen leirin, jolla oli merkitystä yh-perheiden arjessa. Leirin vetäjinä olitte huippuja ja onnistuitte luomaan turvallisen ilmapiirin, jossa pystyi jakaa asioita ja monipuolisen ohjelman, joka antoi jokaiselle jotain. Hieno saavutus oli myös se, että perheet pitivät yhteyttä myös myöhemmin ja saitte vertaistuen hyvin alulle. Osallistujien palautteet puhuvat täydestä onnistumisesta. Arvosana minulta 10+

7.6 Palautteet opinnäyteryhmien kesken

Annoimme toinen toisillemme palautetta Lapin AMK:n opiskelijoiden kanssa yhteistyöstämme opinnäytetyöprosessin aikana. Meidän antamassamme palautteessa kerroimme asetelmamme olleen lähtökohtaisesti vaikeahko. Se, että saimme näistä lähtökohdista käsin toteutettua leirin, joka palveli molempien opiskelijaryhmien tavoitteita, osoitti mielestämme ammatillista osaamista ja kasvua. Palautteemme mukaan yhteisen päämäärän löytäminen ja näkemysten yhteensovittaminen oli melko haastavaa, mutta samalla opettavaista. Tärkein oppimiskokemus yhteistyössämme oli se, että vaikeistakin asioista pääsee yli, kun asioista puhuu avoimesti. Aikataulujen yhteensovittaminen tuotti hankaluuksia, mutta selvisimme hyvin haasteista käyttämällä luovia yhteydenpitokeinoja. Työnjako onnistui mielestämme lopulta tasaisesti opinnäyteryhmien välillä.

Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden antamassa palautteessa oli hyvin pitkälle samoja asioita, kuin meidän antamassamme palautteessa heille. Heidänkin näkökulmastaan alku oli hieman vaikea, kun emme tunteneet toisiamme ja heillä oli jo opinnäytetyöskentely hyvässä vauhdissa omien tavoitteidensa myötä. Kankean alun myötä saimme heidän mielestään leirin toiminnot kaikkien mieleisiksi yhteisymmärryksessä. Seuraavaa kertaa ajatellen Lapin AMK:n opiskelijoiden mielestä tulisi tavata kasvotusten enemmän työskentelyn helpottamiseksi. Pitkät välimatkat olivat myös haasteena, mutta heidän mukaansa saimme tästä huolimatta aina palaverit hoidettua. Leirin aikana yhteistyömme sujui ongelmitta. Työnjako onnistui Lapin AMK:n opiskelijoiden näkemyksen mukaan hyvin ja leiri oli opettavainen. Kaiken tämän myötä kasvoimme kaikki yhdessä ammatillisesti.

8 POHDINTA

Perheleirin järjestäminen oli meille kaikille haaste ja mahdollisuus oppia uutta yhden vanhemman perheistä, ihmisyydestä, leirin järjestämisestä ja ennen kaikkea itsestämme. Vain yhdellä meistä oli ennestään kokemusta leirin järjestämisestä ja aluksi ajatus siitä, että olimme vastuussa niin monen ihmisen ajasta ja leirin onnistumisesta, tuntui jopa pelottavalta. Toistemme tuki ja päätös siitä, että onnistumme tässä, loi uskoa tekemiseemme. Ilman hyvää yhteishenkeä ja kannustusta emme olisi päässeet tällaiseen, jopa meidät yllättäneeseen lopputulokseen. Opinnäytetyö kokonaisuudessaan opetti meille paljon joustavuutta, mutta myös omista arvoista kiinni pitämistä. Päätimme ajatella kahden erilaisen opinnäytetyön yhteisestä toteuttamisesta kuten elämästä yleensä - kaikkea ei voi saada ja asiat eivät mene aina niin kuin on suunniteltu, mutta teemme parhaamme juuri siinä, minkä teemme. Prosessi tuki ammatillista kasvua, sillä myös työssämme sosiaalialalla on sopeuduttava ja tehtävä parhaansa vallitsevissa olosuhteissa.

Olemme tyytyväisiä valintaamme keskittyä leirillä voimaantumisen, vertaistuen ja vuorovaikutuksen peruselementteihin. Olisimme voineet lähestyä leirin järjestämistä myös toisenlaisesta näkökulmasta, keskittyen esimerkiksi erilaisten menetelmien soveltuvuuteen. Tavoitteemme kiinnittyivät vahvasti omaan arvomaailmaamme ja kiinnostuksen kohteisiimme, mikä teki niihin sitoutumisesta luontevaa. Halusimme omalta osaltamme vaikuttaa yhteiskunnassamme ajankohtaisiin aihealueisiin omaa ammatiosaamistamme hyödyntäen. Vanhemmuudesta on paljon ilmoilla syyllistävää ja negatiivista puhetta, joten pidimme tärkeänä keskittyä yhden vanhemman perheiden leiriä toteuttaessamme hyvän huomioon, sen vahvistamiseen ja sitä kautta tavoitteisiimme pyrkimiseen.

Tunsimme toisemme hyvin ja osasimme näin hyödyntää omia ja toistemme vahvuuksia. Meille oli tärkeää, että kirjallisen tuotoksen teksti on yhdenmukaista ja kaikkien ääni sekä erityisosaaminen pääsee tasapuolisesti esille, joten halusimme tuottaa tekstiä paljon yhdessä kokoontuen. Tarvitsimme tiimiimme meistä jokaisen. Syvälinen pohtija tarvitsi tuekseen suoraviivaisen ajattelijan, omia ajatuksiaan tajunnan virtana tuottava teoreettisesti lahjakkaan, kieliopillisesti taitavan ja yksityiskohdat huomioivan kirjoittajan. Kiinnitimme havainnoissamme huomiota erilaisiin asioihin ja koimme juuri erilaisuutemme suurimmaksi rikkaudeksi ja työtämme tasapainottaneeksi tekijäksi. Kaiken kaikkiaan olimme hyvin toisiamme täydentävä ja kannustava tiimi - vertaiset toisillemme.

Kirjoitustyön laajuus ja tutustuttavien aineistojen määrä yllätti meidät täysin. Emme olleet kuvitelleet kirjoitus- ja taustatyön vievän niin paljon aikaa. Ohjaavan opettajamme kesäloma oli kirjoitusprosessimme aloittamisen aikaan, emmekä voineet saada tällöin ohjausta. Jouduimme pärjäämään keskenämme ja etsimään tietoa itsenäisesti eri tietolähteistä. Ajatuksiamme sekoitti myös se, että lähes joka oppilaitoksella on omat kirjottamisen ohjeensa opinnäytetyön rakenteelle. Kipuillimme ehkä eniten juuri raportin rakennekysymysten kanssa ja saimme tähän lopulta ohjausta opettajaltamme. Palaset alkoivat yksi toisensa jälkeen loksahdella kohdilleen ja lopputuloksesta tuli mielestämme selkeä. Voimme hyvillä mielin antaa valmiin opinnäytteemme myös yhteistyöjärjestömme luettavaksi. Emme voi kuin toivoa, että meidän antaessamme suuntaviivat, myös tulevana kesänä Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry järjestää leirin yhden vanhemman perheille.

Sosiaalialan eettinen osaaminen on tärkeä osa sosionomin kompetensseja. Järjestäessämme leiriä ”omin päin” oli meidän ensiarvoisen tärkeä varmistaa, että toimintamme on eettisesti kestävä. Talentian (2017, 7) julkaisussa ”Arki, arvot ja etiikka” summataan hyvin ammattietiikan tärkeyttä; ammattietiikka ohjaa kaikkea ammatillista toimintaa ja ratkaisuja ja on täten lakiakin laajempi käsite. Eettisyyden kannalta pohdimme leirin jälkeen, olisiko meidän pitänyt kertoa vanhemmille avoimemmin meidän opinnäytetyömme tavoitteista tarkkaillessamme heidän toimintaansa. Toisaalta mietimme olisiko tavoitteista kertominen vääristänyt vanhempien toimimista lastensa kanssa. Myös sen, että äänitimme havaintojamme leirin edetessä, tuli olla eettisesti kestävä. Kiinnitimmekin huomiota leiriläisten yksityisyyden suojaamiseen ja siihen, että emme maininneet äänityksissämme mitään tunnustetietoja. Kaiken kaikkiaan toimintamme oli mielestämme eettistä ja harkittua.

Teimme jokainen ohjaustyötä omalla persoonallamme ja annoimme myös itse äiteinä joitakin esimerkkejä omista kokemuksistamme. Joissakin tilanteissa ohjaajan pienikin kommentti esimerkiksi siitä, että heidänkin kotonaan on sotkuista ja se on ”ihan ok”, sai tunnelman vapautumaan. Jälkeen päin on jäänyt mietityttämään, piilotimmeko jopa liiaksi ammatillisia näkemyksiämme vanhempien kertoessa arkaluonteisia asioitaan. Olisiko vanhempia voinut sittenkin hyödyttää enemmän se, että olisimme tarjonneet keskusteluun myös omaa, sosiaalialan tietoon pohjautuvaa näkökulmaamme? Pelkäsimmekö liikaa käyttävämme ohjaajan asemaamme tilanteessa väärin?

Leiriläisten lähdettyä kotiin olimme haikealla, äärimmäisen onnellisella ja kiitollisella mielellä onnistuneesta leiristä, mutta myös väsyneitä ja kaikkemme antaneita. Leirin aikana tallettamamme muistiinpano kiteyttää mielestämme hyvin sen, millainen tunne leiristä jäi meille ohjaajina:

Ollaan menty niin lähelle, kuin ammatillisesti voi mennä. Se kuinka tunteisiin tämä meni, yllätti todella. Kaikki näyttivät tunteensa aidosti - myös me ohjaajat. Oltiin aidosti ja tunteella mukana - oltiin yhtä.

LÄHTEET

- Alavieskan Viri. Lumikuru. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://alavieskanviri.sporttisaitti.com/lumikuru/>. Viitattu 10.9.2019.
- Airola, M. & Tarsalainen, A. 2003. Perheessä on voimaa. Helsinki: Lasten keskus Oy.
- Bandura, A. 1969. Social-Learning Theory of Identificatory Processes. Teoksessa D. A. Goslin (Ed.), Handbook of Socialization Theory and Research (s.213-262). Chicago, IL: Rand McNally & Company.
- Heikkilä, M. & Luumi, P. 2003. Rakasta lasta - Suojele lapsuutta. Helsinki: LK-kirjat.
- Jantunen, E. 2008. Osalliseksi tuleminen – masentuneiden vertaistukea jäsentävä substantiivinen teoria. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Lisensiaatintutkimus. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Järjestöbarometri 2018. Järjestöjen toimintaedellytykset. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. Kuopio: Grano Oy.
- Kallio, J., Rautakoski, S-M. & Yppäri, P. 2016. Vertaistuesta saan voimaa. Vanhempana vahvemmaksi –vertaisryhmien vaikutuksia perheiden hyvinvointiin vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyö. Centria ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108432/satumaaria_rautakoski.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 25.8.2019.
- Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Sanoma Pro Oy.
- Ketola, T. 2002. Leirituuli. Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten keskus Oy.
- Kivi, M. 2015. Perheleirin järjestäminen. Case: Lahden seudun Yhden Vanhemman Perheet ry Perheleiri. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88720/Kivi_Mirkka.pdf?sequence=1. Viitattu: 31.08.2019.
- Kivisalo, H. 2018. Sekunnit ja tunnit. Mitä jos armahtaisit itseäsi. Blogikirjoitus 13.3.2018. Saatavissa: <http://sekunnitjatunnit.blogspot.com/2018/03/mita-jos-armahtaisit-itseasi.html>. Viitattu 5.9.2019.
- Kymäläinen, H., Lakkala, M., Carver, E. & Kamppari, K. 2016. Opas projektityöskentelyyn. Tieteestä toimintaa -verkoston julkaisu 2016. Helsingin yliopisto. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160099/Opas_projektity%C3%B6skentelyyn_2016.pdf?seq. Viitattu: 21.09.2019.
- Konttinen, E. 2019. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Kolmas sektori. Jyväskylän yliopisto. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>. Viitattu 29.8.2019.
- Leppiman, A. & Puustinen-Niemelä, S. 2006. Moniammatillisen perhetyön oppiminen ja opettaminen. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu.

- Lähteinen, S. & Kehus, J. 2015. Perheleirit – sosiaalityötä leirinuotiolla ja vertaisryhmissä. Teoksessa Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö, K. & Ojaniemi, P. (toim) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.
- Mikkonen, I. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Mäkisalo-Roponen, M. 2012. Vuorovaikutustaidot sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Nielsen, F. 1.3.2019. Tapahtumasponsorien hankkiminen: Sponsoroinnin pikaopas. Saatavissa: <https://billetto.fi/blog/tapahtumasponsorien-hankkiminen-sponsoroinnin-pikaopas/>. Viitattu: 20.09.2019.
- Nykänen, A. 6.1.2019. Helsingin Sanomat. Niukka elämä lyö maahan. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005954997.html>. Viitattu: 27.8.2019.
- Oksanen, E., Sourander, J. & Viinikka, A. 2014. Reflektiivinen työote. Teoksessa A. Viinikka (toim.) Mentalisaatio perheiden tukemisessa. Tampere: Hämeen kirjapaino Oy, 67-74.
- Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry. 2009. Arjessa mukana omaistyön käsikirja. Helsinki. Painotalo Miktor.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019a. Tietoa meistä. Keitä me olemme. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tietoa-meista/keita-me-olemme/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019b. Työmme kotimaassa. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019c. Työmme kotimaassa. Kehittämistoiminta. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/kehittamistoiminta/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019d. Työmme kotimaassa. Lasten suojele ja nettivihje. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lasten-suojele-ja-nettivihje/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019e. Työmme kotimaassa. Nuorisotoiminta. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/nuorisotoiminta/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019f. Työmme kotimaassa. Adoptiot. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/adoptiot/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019g. Työmme kotimaassa. Lastenkodit. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lastenkodit/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019h. Tietoa meistä. Talous. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tietoa-meista/talous/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019i. Työmme maailmalla. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-maailmalla/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pelastakaa Lapset ry. 2019j. Työmme maailmalla. Lapsiköyhyys. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-maailmalla/lapsikoyhyys/>. Viitattu 24.8.2019.

- Pelastakaa Lapset ry. 2019k. Työmme kotimaassa. Paikallisyhdistykset. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/paikallisyhdistykset/>. Viitattu 24.8.2019.
- Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ry 2010. Lippukunta leiri 2011. Leirin muonitus. Ohjelmaryhmän julkaisuja. Saatavissa: <http://www.partiokampat.fi/download/partionummi/MUONITUS-lpk-leirit.pdf>. Viitattu 31.08.2019.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. Viitattu 8.9.2019.
- Seppänen, P., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, S., Tapio N. & Vilén, M. 2010. Perhetyön työkalupakki täydentyy. Teoksessa M. Vilen, P. Seppänen, N. Tapio & Toivanen, R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Siitonen, J. 2004. Kieltenopettajien 6. neuvottelupäivät Kotkassa 7.8.10.2004. Saatavissa <http://www2.kyamk.fi/dl/Kielet/Seminaari04/Siitonen.pdf>. Viitattu 2.9.2019.
- Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Julkaisija Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Saatavissa: https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf. Viitattu 28.8.2019.
- Tapio, N., Seppänen, P., Hyppönen, T., Janhunen, T., Prusila, L., Salo, S., Toivanen, R. & Vilén, M. 2010. Parisuhde ja vanhemmuus. Teoksessa M. Vilen, P. Seppänen, N. Tapio & Toivanen, R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016. Lapset, nuoret ja perheet. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. Www-dokumentti. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tuoksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/dialogisuus_ammattilaisen_ja_perheen_valilla. Viitattu 23.8.2019.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Lastenneuvolakäsikirja. Yhden vanhemman perhe. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/tietopaketit/monimuotoiset-perheet/yhden-vanhemman-perhe>. Viitattu 24.8.2019.
- Tilastokeskus. 2018. Kuntien avainluvut. Ylivieska. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2019&active1=977>. Viitattu 24.8.2019.
- Tuckman, B. 1965. Developmental sequence in small groups. Psychological Bulletin 63, 6: 384-399.
- Tukes. 2019. Leirien turvallisuus. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/ohjelma-ja-elamyspalvelut/leirit>. Viitattu 29.8.2019.
- Tuomainen, S. 2014. Uudistuva sosiaalialan osaaminen. Sosiaalialan työssä edistetään voimaantumista. Sosiaalialan opiskelijoiden ja opettajien yhteisblogi. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2014/08/20/sosiaalialan-tyossa-edistetaan-voimaantumista/>. Viitattu 6.9.2019.
- Viinikka, A. 2014. Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa. Tampere: Hämeen kirjapaino Oy.

Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2009. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry. 2019. Yhden vanhemman perheet tilastoina. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yvpl.fi/media/yhden-vanhemman-perheet-tilastoina/>. Viitattu 10.9.2019.

Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry. 2019. Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://ylivieska.pelastakaalapset.fi/>. Viitattu 24.8.2019.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

TAPAHTUMA

Järjestäjä	Centria ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Mea Aho, Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjäjä sekä Lapin ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Aila [REDACTED] ja Veera [REDACTED] yhteistyössä Ylivieskan Pelastakaa Lapset ry:n kanssa
Leiri	Opinnäytetyö: Yksinhuoltajaperheiden leiri Lumikurussa
Aika ja paikka	14.-16.6.2019 Lumikuruntie 155, 85200 Alavieska
Ohjaajat	Mea Aho, Aila [REDACTED], Veera [REDACTED], Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjäjä

TOIMINNAN TURVALLISUUDESTA VASTAAVAT HENKILÖT

Turvallisuusvastaava	Veera [REDACTED]
Ensiapuvastaava	Mea Aho [REDACTED]
Ea-välineistön tarkastaja	Aila [REDACTED]
Ea-laukun vakituinen sijainti	Leirikeskuksen keittiössä sekä aina mukana liikuttaessa lähiympäristössä.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

AJO-OHJEET

Noutopaikka tai koordinaatit	Lumikuruntie 155, 85200 Alavieska (GoogleMaps-osoite: Lumikuruntie 286, 85200 Alavieska)
Ajo-ohje (selitettynä)	Valtatie 27:ltä, Alavieskan SEO-huoltoaseman ohi, joen yli ja Pohjapuolentietä Ylivieskaan päin noin 2 kilometriä. Käännyttään Someronkyläntielle, jota ajetaan noin 7 kilometriä, kunnes käännyttään vasemmalle ja jatketaan Lumikuruun pientä metsäautotietä vielä noin 2 kilometriä.

TÄRKEIMMÄT RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Leirin suunnittelussa ja johtamisessa saattaa olla puutteita ja liian vähän valmistelua ennen leiriä.	Leiri suunnitellaan huolellisesti etukäteen sekä kartoitetaan riskit ja niiden hallinta. Suhtaudutaan asianmukaisella huolellisuudella ja vastuullisuudella leirin järjestämiseen.
Keittiöhenkilökunnan asiantuntemattomuus hygieniasta, ruokien säilytys liian lämpimässä tai ruokien kuljettaminen kaupasta tai kaupungista leirikeskukseen aiheuttavat pilaantumis- ja sairastumisriskin.	Huolehditaan keittiöhenkilökunnan hygieniasta ja varmistetaan, että kaikilta keittiössä työskenteleviltä löytyy hygieniapassi. Herkästi pilaantuvia ruokia säilytetään jääkaapissa tai pakastimessa. Ruokien kuljettamisessa huolehditaan kylmäketjun jatkuvuudesta, mikäli ruokia kuljetetaan pitkiä matkoja. Elintarvikkeet huolehditaan asianmukaisiin säilytyspaikkoihin. Huolehditaan myös kaikkien leiriläisten käsihygieniasta.
Leiripaikan lähistöllä on Petäjälampi, joten on huomioitava vesistöistä aiheutuvat riskit: mm. liukastuminen ja horjahtaminen laiturilta veteen, uudessa tai sup-lautaillessa tapahtuvat onnettomuudet.	Uimaan mennään vain yhdessä sovittuna aikana. Rannalla on aina vähintään kaksi uimataitoista valvojaa. Laiturilta ei hypitä lampeen. Valvojilla on aina mukanaan matkapuhelimet. Varmistetaan, että uimarannalta löytyy pelastusrenkas. Uimataidottomat uivat vain matalassa vedessä vanhempien ja uimavalvojen valvonnassa. Ukkosella pysytään poissa veden ääreltä. Sup-lautaillessa käytetään pelastusliivejä.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

<p>Leirillä paistetaan avotulella makkaraa sekä saunoessa voi kiukaasta aiheutua palovammoja.</p>	<p>Huolehditaan, että lapset eivät mene liian lähelle tulta tai kiuasta ja saunotaan pienissä ryhmissä. Suora yhteys kiukaaseen on turvattu kaitein. Asiattomat pidetään pois ruoanvalmistustiloista.</p>
<p>Leiripaikka sijaitsee metsän läheisyydessä ja metsään on mahdollista eksyä.</p>	<p>Ryhmä pidetään kasassa ja lasten kanssa liikuttaessa metsässä on aina tarpeeksi aikuisia mukana. Huolehditaan siitä, että ryhmän ensimmäinen ja viimeinen kulkija ovat aina aikuisia. Ohjaajat ovat aina tietoisia siitä, missä ollaan menossa.</p>
<p>Leirillä voi kompastua ja kaatua esimerkiksi maastossa tai leiripaikan sisällä olevissa portaissa ja loukata itsensä. Seurauksena voi tulla mm. ruhjeita, venähdyksiä, mustelmia, haavoja, tai päävammoja.</p>	<p>Annetaan leiriläisille selkeät toimintaohjeet ja huolehditaan valvonnasta sekä jokaisen leiriläisen turvallisuudesta. Huolehditaan toimintaympäristön esteettömyydestä. Ensiaputaitoinen ohjaaja on aina ensiapulaukun kanssa ryhmien mukana.</p>
<p>Leiripaikalla voi olla kesäisin hyttysiä. Käärmeitä saattaa olla ympäröivässä metsässä ja joskus pihapiirissä. Lemmikkieläimet voivat aiheuttaa allergiariskejä.</p>	<p>Varaudutaan leiriin riittävällä määrällä myös lapsille turvallista hyttyskarkotetta. Varmistetaan, että leiripaikalla on riittävästi kyypakkauksia. Tarkistetaan leiriläisten allergiat sekä mahdolliset perussairaudet (astma, epilepsia, diabetes). Huolehditaan siitä, että jokaisella on omat lääkkeet (esim. allergialääkkeet) mukana.</p>
<p>Varsinkin kuumana päivänä liian vähäinen juominen voi aiheuttaa nestehukkaa.</p>	<p>Huolehditaan, että kaikki juovat tarpeeksi. Puhdasta juomavettä on aina tarjolla.</p>

TURVALLISUUSUUNNITELMA

RISKIEN HALLINTA

Leiriläisten lukumäärä	5 aikuista ja 6 lasta
Toimintaan liittyvät rajoitukset (olosuhteet, ikä, kunto, taito tms.)	Pienet lapset eivät pysty ennakoimaan tai havainnoimaan riskejä. Lasten seurassa on aina oltava aikuinen, joka huolehtii turvallisuudesta ja riskien ennakoinnista.
Ohjaajien lukumäärä	Viisi (5) ohjaajaa
Ohjaajien toiminta ennen toiminnan alkua	Ohjaaja Aila [REDACTED] maasto on entuudestaan hyvin tuttu. Muut leirille osallistuvat tutustuvat tiloihin (poistumisreitit, kokoontumispaikka, sammuttimien ja ensiaputarvikkeiden paikat) ja ympäröivään maastoon ja sen riskeihin etukäteen.
Osallistujien perehdyttäminen	Leirille osallistuville näytetään, mistä löytyvät sammutus- ja ensiapuvälineet sekä näytetään yhteinen kokoontumispaikka (parkkipaikka) ja poistumisreitit tulipalon sattuessa. Turvallisuussuunnitelma on leirikeskuksessa kaikkien luettavissa.
Elintarvikkeet ja vesi	Elintarvikkeet säilytetään Eviran ohjeiden mukaisesti ja juodaan vain vesijohtovettä. Retkille mukaan otettava juomavesi suojataan lämmöltä ja likaantumiselta sekä lasketaan aina puhtaisiin astioihin. Jokaiselle retkelle otetaan mukaan aina puhdas vesi ja vaihdetaan sitä mahdollisimman usein.
Paloturvallisuus (palovaroittimet, tulen käsittely)	Palovaroittimien kunto tarkistetaan, sammuttimien sijainti tarkistetaan sekä sovitaan yhteinen kokoontumispaikka palon syttymisen varalta. Huolehditaan turvallisuudesta eteenkin keittiössä, saunatiloissa ja nuotiopaikoilla. Huolehditaan laitteiden asianmukaisesta sulkemisesta sekä avotulen sammuttamisesta. Otetaan huomioon vallitsevat sääolosuhteet avotulta tehtäessä ja varustaudutaan sammutusvälinein. Leirialueen ulkopuolella olevalla tupakointipaikalla on paloturvallinen tuhkakuppi.
Ensiapulaukku	Leirillä on kolme asianmukaisesti tarkistettua ensiapulaukkuja. Lisäksi jokaisen ohjaajan autosta löytyvät ensiapulaukut.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

ONNETTOMUUDEN SATTUESSA

Estä lisäonnettomuudet	Pelastetaan vaarassa olevat mahdollisuuksien mukaan ja siirretään ja ohjataan itsemme sekä muut leiriläiset turvalliseen paikkaan.
Anna kiireellisin ensiapu	Tilanneselvitys, turvataan hengitys, tarkistetaan verenkierto
Arvioi tilanteen vakavuus - tarvitaanko lisäapua?	<p>Jos lisäapua tarvitaan nopeasti, soitetaan 112.</p> <p>Jos lisäapua tarvitaan ei-kiireellisesti, soitetaan Oulaskankaan päivystyksen terveysneuvontaan.</p> <p>Tarvittaessa järjestetään potilaan kuljetus noutopaikkaan tai terveyskeskukseen. Vahingon sattuessa käytössä ovat ohjaajien henkilökohtaiset henkilöautot.</p> <p>Vastuuhenkilöt hätäkeskukseen tai terveysneuvontaan soittamisessa ovat Mea Aho ja Veera [REDACTED]</p> <p>Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjälä ovat vastuussa hälytysajoneuvojen paikalle opastamisesta.</p> <p>Kaikki ohjaajat huolehtivat, että heidän henkilökohtaiset matkapuhelimensa ovat koko ajan mukana ja ladattuina. Kaikki ohjaajat lataavat puhelimiinsa 112-sovelluksen.</p>

TOIMINTA ONNETTOMUUDEN TA TAPATURMAN JÄLKEEN

Raportointi	<p>Tehdään vapaamuotoinen onnettomuuskirjanpito (mitä, missä, milloin).</p> <p>Vakuutusasioiden osalta tehdään vakuutusilmoitus.</p>
Tapaturmasta tiedottaminen	<p>Leirin ohjaajat vastaavat tiedottamisesta, tiedottavat leiriläisille ja heidän vanhemmilleen sekä Ylivieskan Pelastakaa lapset ry:lle.</p> <p>Tarvittaessa Aila [REDACTED] hoitaa tiedotuksen tiedotusvälineisiin ja viranomaisille.</p>

TURVALLISUUSUUNNITELMA

Viranomaisille tiedottaminen	Valvontaviranomainen (terveystarkastaja), poliisi
Jälkihoito	<p>Loukkaantuneen kuljetus lievissä tapaturmissa ja vahingoissa (ohjaajien henkilökohtaiset henkilöautot). Kuljetuksen vastuuhenkilöt Anna Rumbin-Siermala ja Emilia Syrjalä.</p> <p>Muistetaan huomioida tapahtuman osallistujat ja jälkipuinti ryhmän kanssa. Tarvittaessa järjestetään kriisiapua käyttäen hyväksi terveyskeskuksen ja sosiaalitoimen tuottamia palveluita.</p> <p>Mietitään, mitä tapahtuneesta voi oppia tai miten olisi voinut toimia toisin.</p>

MUUT HUOMIOITAVAT ASIAT

Ohjaajien ensiaputaidot ja rikostaustatarkastus	Ohjaajat ovat saaneet tarvittavan ensiapukoulutuksen ja heidän rikostaustansa on selvitetty viimeisen kuuden kuukauden aikana.
Lähimmät defibrilaattorit	<p>E.T.Listat Oy, Vähänkankaantie 64, Ylivieska Rakennus numero 1 (vanha höyläämö)</p> <p>Osuuskauppa KPO Prisma Ylivieska, Savarinkatu 1, Ylivieska, Info-piste</p> <p>Merijärven liikuntasali Kilpukka, Merijärventie 106, Merijärvi, ruokasalin aula</p> <p>Defibrilaattorien saatavuuden voi tarkistaa www.defi.fi</p>
Ohjaajien tunnistettavuus	Leirin ohjaajat ovat pukeutuneet samanlaisiin punaisiin t-paitoihin.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Myrkytyskeskus	0800 147 111
Yleinen hätänumero	112
Oulaskankaan yhteispäivystyksen terveysneuvonta	08 315 7840
Leirin ohjaajien puhelinnumerot	Mea Aho [REDACTED] Aila [REDACTED] Veera [REDACTED] Anna Rumbin-Siermala [REDACTED] Emilia Syrjäla [REDACTED]

Turvallisuussuunnitelman laativat

Kalajoella 12.4.2019

Mea Aho ja Anna Rumbin-Siermala

Liitteet:

Osallistujalomake

EA-ohjeet

Lumikurun kartta

Lumikurun pohjapiirros

Leiriohjelma

Lumikurun kiinteistön pelastussuunnitelma

Tervetuloa

Lämpimästi tervetuloa Elämykselliselle perheleirille 14.-16.6.2019!

Mukavaa, että olette päättäneet lähteä leirille mukaan! Uskomme ja toivomme, että saatte leiriltä paljon hyviä muistoja.

Perheleirille on ilmoittautunut tähän mennessä mukaan 5 äitiä ja 8 lasta. Leirillä puuhastellaan yhdessä luonnosta nauttien ja hankitaan uusia elämyksiä mm. sup-lautailun ja hevostoiminnan kautta. Leiriohjelma on suunniteltu siten, että aikaa on myös leppoisaan oleskeluun ja rentoutumiseen. Muistutamme vielä, että leiri on teille kokonaisuudessaan maksuton.

Leiripaikkana toimiva Lumikurun hiihtomaja Alavieskassa tarjoaa mukavat puitteet leirin onnistumiseksi. Jokaiselle perheelle on majoittumiseen omat huoneet. Ajo-ohjeet löytyvät kirjeen kääntöpuolelta. Kääntöpuolella myös alustavaa suunnitelmaa aikatauluista sekä reissurepun pakkausvinkkejä.

Leiriä järjestämässä meitä on viisi sosionomiopiskelijaa yhteistyössä Ylivieskan Pelastakaa lapset ry:n kanssa. Olemme leirillä teitä varten ja vastaamme ilolla kysymyksiinne myös ennen leiriä.

Lisäinfoa saa tarvittaessa Ailalta:

Illoisin terveisin,

Aila, Veera, Mea, Anna ja Emilia

Alustava suunnitelma leirin kulusta, aikataulut suuntaa antavia:

Perjantai

17.00 saapuminen & ruokailu
19.00 tutustumista
20.00 illtapala

Lauantai

8.00 aamupala
10.00 toimintarastit
12.00 lounas
päivälepo
14.00 välipala
15.00 retki lammelle
eväruokailu
19.00 sauna
20.00 illtapala

Sunnuntai

8.00 aamupala
10.00 leiripalaute
12.00 lounas
13.00 loppuleikki & kotiin

Ota mukaasi:

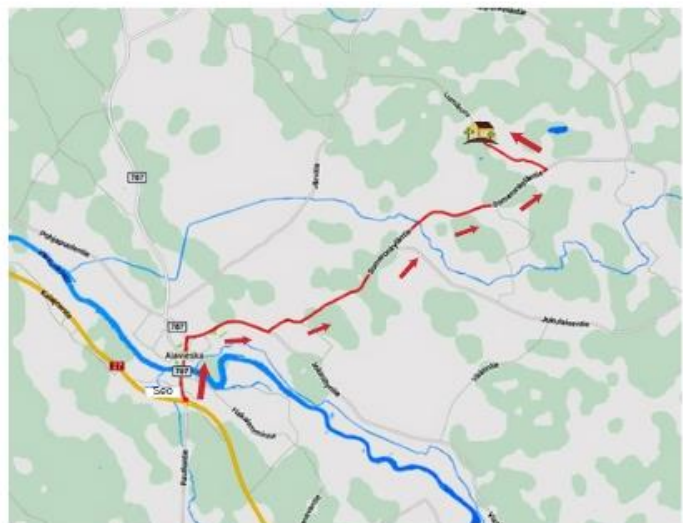
Liinavaatteet/makuupussi
Hygieniatarvikkeet
Pyyhe
Kumisaappaat ja retkeilyyn soveltuvat kengät
Vaatteet ulkoiluun ja sateen varalle
Uimapuku
Henkilökohtaiset lääkkeet
Lapsen unikaveri
Hattu
Juomapullo
Riittävästi vaihtovaatteita
Aurinkorasva
Hyvä mieli 😊

Ajo-ohjeet

Lumikuruntie 155, 85200 Alavieska
(GoogleMaps-osoite: Lumikuruntie 286, 85200 Alavieska)

Kalajoentieltä käännytään **Alavieskantielle**, ajetaan Alavieskan SEO-huoltoaseman ohi ja jatketaan noin 1 km, jonka jälkeen käännytään oikealle, **Jokiniityntielle**. Jokiniityntietä ajetaan 16 km, jonka jälkeen käännytään vasemmalle, **Someronkyläntielle**. Sitä ajetaan 6,4 kilometriä, kunnes käännytään vasemmalle ja jatketaan Lumikuruun pientä metsäautotietä vielä 16 kilometriä.

KUVAUSLUPA

ANNAN SUOSTUMUKSENI JAKAA ALLA LUETELTUJA ASIOITA

- Somessa (Pelastakaa Lapset ry:n somekanavat)
- Valokuvaajan some-tileillä
- Mahdollisessa lehtiartikkelissa
- Opinnäytetyössä (vain tunnistamattomat)

Lapseni tuotoksia kuten maalauksia ja askarteluja voi käyttää edellä esitellyissä yhteyksissä ja mainituissa julkaisu-ympäristöissä. Emme julkaise erikseen tekijän nimeä.

- Kyllä
- Ei

Lapsen tunnistettavan kuvan (ilman nimeä) julkaiseminen edellä esitellyissä yhteyksissä ja mainituissa julkaisu-ympäristöissä. Kuvassa lapsi esitetään aina myönteisessä valossa.

- Kyllä
- Ei

Minun tunnistettavan kuvan (ilman nimeä) julkaiseminen edellä esitellyissä yhteyksissä ja mainituissa julkaisu-ympäristöissä. Kuvassa minut esitetään aina myönteisessä valossa.

- Kyllä
- Ei

Minun tai lapseni kuvan, jossa meitä ei voi tunnistaa edellä esitellyissä ympäristöissä. Kuva on otettu joko takaapäin tai siinä ei muuten näy kasvoja.

- Kyllä
- Ei

ALLEKIRJOITUS JA NIMENSELVENNYYS

PAIKKA

AIKA

ELÄMYKSELLINEN PERHELEIRI LUMIKURUSSA

LEIRI-
OHJELMA

PERJANTAI

14.06.2019

- 17.00 Tervetuloa**
Asetutaan taloksi.
- 17.30 Ruoka**
- kanakeitto
- 19.00 Iltaohjelma**
Tutustumista ja yhteisiä pelisääntöjä leirille
- 20.00 Ilta-pala**

LAUANTAI

15.06.2019

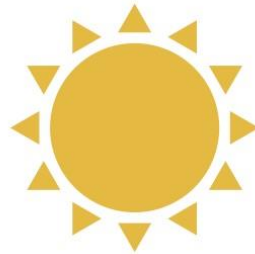
- 8.00 Aamupala**
- 10.00 Toimintarastit**
Hepat. Pesänrakennus. Koirat. Öttiäiset & luontoaskartelu. Kuvatouhut.
- 12.00 Lounas**
- makaronilaatikko & salaatti
- 13.00 Päivälepo**
- 14.00 Välipala**
- hedelmäsalaatti
- 15.00 Retki lammelle**
Eväät mukaan! Sup-lautailua.
- 19.00 Sauna**
- 20.00 Ilta-pala**

SUNNUNTAI

16.06.2019

- 8.00 AAMUPALA**
- 10.00 PALAUTE & PAKKAILUT**
Lapsilla sadutus, aikuiset täyttävät
palautelomakkeen.
- 12.00 LOUNAS**
PizzaBuffan PITSAA!
- 13.00 LOPPULEIKKI**
- 13.30 KOTIIN**
Suuri kiitos osallistumisesta & leppoisaa
ja lämmintä kesänjatkoa!

*"Elämäh ei tarvitse olla
täydellistä ollakseen
upeaa."*

- HIDASTA ELÄMÄÄ

Taikapuu

Olipa kerran pieni orava, joka keräsi metsässä marjoja, pähkinöitä ja siemeniä.

(SORMILLA PITKIN SELKÄÄ PIENTÄ RAUHALLISTA LIIKETTÄ, VÄLILLÄ PYSÄHTYEN)

Yhden pienen siemenen orava piilotti maahan. Se olikin taikapuun siemen.

(ALASELÄSSÄ SELKÄRANGAN KOHDALLE SORMEN PAINALLUS)

Siemen alkoi kasvamaan ja kasvamaan...

(KUMMALLAKIN KÄDELLÄ SELKÄRANGAN LÄHELTÄ LÄHDETTÄÄN PIKKUHILJAA PAINELLEN TAI SIVELLEN YLÖSPÄIN)

..Kasvamaan ja kasvamaan. Siihen alkoi tulla oksia.

(VEDETTÄÄN SELKÄRANGASTA SIVULLE PÄIN RAUHALLISIA VETOJA)

Ja kohta puu oli kasvanut niin suureksi, että sen latva ja oksat hipoivat jo pilviä.

(VEDETTÄÄN RAUHALLISIN TUNTUVIN LIIKKEIN VETOJA PITKIN KÄSIÄ PITKIN PÄÄTÄ, KUIN LATVAN KASVUA MUKAILLEN)

Puu oli taikapuu ja se osasi puhua. Puu sanoi pilville: "Olen janoinen, antakaa minulle vettä." Ja kohta alkoi tippua pisaroita pikkuhiljaa.

(PIKKU ROPINAA SORMILLA)

Ja sade alkoi voimistua. Vettä tuli oksille, rungolle, lehdille ja ihan juuriin asti.

(VOI VEDELLÄ SORMILLA SELKÄÄ, PÄÄTÄ JA MAHDOLLISESTI KÄSISTÄ KUIN SADE, JOKA HUUHTELEE. TÄSSÄ VOIT VETÄÄ VETOJA JALKOIHIN MYÖS, KUIN JUURIIN)

Ja vesi kasteli maan ja puu sai juoda kyllikseen.

Kun puu oli juonut tarpeeksi, se sanoi auringolle " Paista minulle, tarvitsen valoasi". Ja aurinko tuli esiin pilvien takaa ja alkoi lämmittämään ihanasti puun oksia ja lehtiä.

(PYÖRITTÄVIÄ LIIKKEITÄ KOKO SELÄLLE JA KÄSILLE)

Auringon paiste kutsui linnut lentämään ja ne laskeutuivat yksitellen puun oksille isona parvena.

(KOKO KÄMMENELLÄ PAINETAAN AINA SIITÄ KOHTAA, JOHON LINTU LASKEUTUU JA LINTUJA VOI OLLA MONTA)

Puu oli onnellinen kuunnellessaan, joka päivä niiden laulua tuulen leikitellessä oksissa.

(PYÖRIVÄ, TUULIMAISIA LIIKKEITÄ SORMILLA)

Sen pituinen se.

(VOIT PAINAA VIELÄ KÄMMENILLÄ SELKÄÄ KEVVESTI LOPETTAMISEN MERKIKSI)

- www.satuhieronta.fi -

LEIRIÄMME SPONSOROINEET YRITYKSET JA TOIMIJAT:

K-Citymarket Ylivieska

Kuljetus Ahola & Möttönen Ay

Ravintolamaailma Ylivieska

Maatalousyhtymä Tuominiemi

Pirjon Pakari Ylivieska

OP Vakuutus

Valokuvaaja Risto Niemelä

Ylivieskan Latu ry

Kärkkäinen Ylivieska

The Parturi Ylivieska

HalpaHalli Ylivieska

Rose Grilli ja Salaattibaari Ay

S-Market Alavieska

K-supermarket Oulainen

Karosen kukka- ja hautaustoimisto

Tiina Huhtala ja Peppi-poni

Palautekysely Elämyksellisestä perheleiristä 14.-16.6.2019

1. Mainitse kaksi asiaa, jotka olivat leirillä mielestäsi hyvin järjestetty:

---

2. Entäpä kaksi asiaa, jotka olisi voinut järjestää paremmin:

---

3. Uskotko saaneesi leiriltä työkaluja arjessa jaksamiseen? Minkälaisia työkaluja?

---

4. Jos joku kysyy sinulta tästä leiristä, mitä kerrot ensimmäiseksi?

---

5. Mitä lapsesi on tuonut esille leiristä?

Terveisesi ohjaajille:

Kiitos, kun osallistuit leirillemme 😊

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Ylivieskan paikallisyhdistys

KOONTI PALAUTELOMAKKEEN VASTAUKSISTA KYSYMYKSIIN

Vastaukset ovat satunnaisessa järjestyksessä.

Palautekysely Elämyksellisestä perheleiristä 14.-16.6.2019

1. Mainitse kaksi asiaa, jotka olivat leirillä mielestäsi hyvin järjestetty:

”Ruokailu, majoitus”

”Toimintarastit olivat todella mukavia ja hyvin järjestettyjä! Kaikki toiminta on ollut todella hauskaa ja päivälepo ollut sopivaan aikaan.”

”Rastit olivat toi mukavia, varsinkin hepparasti vapaa-aikaa oli myös sopivasti ja ei tarvinnut olla nälissään missään vaiheessa Oli kiva kun vanhemmat saatiin olla välillä ilman lapsia”

”Kokonaisuus, aika taulutus, Rastit positiivisuus ja kannustavat ohjaajat. vertaistuki”

”Nukkumisjärjestelyt, ruokailut, pihapuuhat ja retki”

2. Entäpä kaksi asiaa, jotka olisi voinut järjestää paremmin:

”Rastit, ajanhallinta”

”metsäpolun kunnosta olisi voinut olla tarkempaa tietoa. ilta hiljentyminen lapsilla”

”Ohjelma, Isommille lapsille saman ikäistä seuraa”

3. Uskotko saaneesi leiriltä työkaluja arjessa jaksamiseen? Minkälaisia työkaluja?

”Hallintaa kiukunpuuskiin, yhteisen tekemisen työkaluja”

”Juttelu on ollut todella mukavaa kun on ihanat kuuntelijat (sydän) Kehujen saaminen oli parasta!”

”vertaistukea, kuulla muiden vanhempien kokemuksia uusia kavereita”

”Toiminta, esim. Rastit että voi kotona järjestää mielikuvitus Retkiä, ja Luonnon tutkimista”

”Kyllä kun seurasin muiden vanhempien toimintaa. Mm. rauhallisuutta ja lapsen tekojen sanottamista.”

4. Jos joku kysyy sinulta tästä leiristä, mitä kerrot ensimmäiseksi?

”poni, koirat, isi kuorsaa, ruoka oli hyvää”

”Haluan ehdottomasti uudelleen jos näitä järjestetään lisää!”

”oli mukavaa, hyvää ruokaa, heppa ja käytiin uimassa”

”Hyvä ilmapiiri ohjaajien ja leiriläisten kesken. Rentoa hupsuttelua”

”Mukava leiri kokonaisuudessaan, paljon aktiviteetteja. Kannattaa osallistua mikäli järjestetään uudelleen.”

5. Mitä lapsesi on tuonut esiin leiristä?

”Mukavaa kun on kavereita, paljon mieluista tekemistä ja leikkiä. Hyvää ruokaa. Ja ihanaa kun äiti mukana.”

”leikkiminen, kaverit.”

”Tykännyt kovasti. haluaisi tulla uudestaan. Tykännyt ruuasta, tykkäsi majan tekemisestä, ei oo sanonut mitään mistä ei olisi tykännyt.”

”Ratsastaminen oli tosi kivaa, oli kiva käydä uimassa, Ruoka on ollut hyvää, satuhieronta oli kivaa, Leluilla oli hauskaa leikkiä”

”tylsää välillä kun ei ole ikäistä leikki seuraa. uiminen ja suppailu oli kivaa”

6. Terveisesi ohjaajille:

”Olette kivoja ja hauskoja Veeralla on ihania koiria!!!”

”Olette aivan ihania ohjaajia (sydän) Teidän kanssa on ollut ihanaa jutella ja tehdä kaikenlaista hauskaa!”

”Leiri oli tosi mukava ja te ohjaajat olitte kaikki tosi ihania. otitte kivasti kaikki huomioon ja teille on ollut helppo jutella. Teistä kaikista huomaa että välitätte oikeasti meistä kaikista.”

”ihanasti olette Lasten kansa touhunneet iso kiitos Leirin järjestämisestä ja Mahdollisuudesta osallistua.”

” ”Hatunnosto” koko porukalle! Ja kiitos mahdollisuudesta osallistua leiriin (sydän) Hyvää jatkoa jokaiselle. Paljon haleja ja pusuja!”